

უკრაშა „კეჭილისა“

I სურათი.—ვინ ტეტრო მაღალია?	194
II ბიპატიუება მდელოზე — ლექსი დ. თერდოსტიონელისა	195
III კეთილი კატა	197
IV შავი კოდალა. (ძველი თქმულება) გ. საათაშეილისა	198
V ბებერი ბებურა. მამინ სიბირიაჭისა (თარგმანი)	200
VI „ტურფა“ (თარგმანი) ეჭ. მესხისა	211
VII ვასიკოს თავგადასავალი ლექსი გასტანგ თბელიანისა	219
<hr/>	
VIII პოეტი ვახტანგ ორბელიანი (ბიოგრაფია) ეჭ. გაბა- შეილისა	222
IX დავრთ კოპერტუილი ჩარლს დიკენსის მოთხრობა (თარგმანი) დ. კანბელაშეილისა	225
X ბიძის ნაამბობი (ბავშვების ცხოვრებიდან) დიაკვნის ნაამბობი (უმდევე იქნება). — ალ. ნათაძესი	239
XI მრკვარი, ჭოროხი და რიონი, მგზავრის დღიურების ილ. ალხაზიშეილისა	246
XII წვრილმანი—გამოცანა, რებუსი და სხვა	255

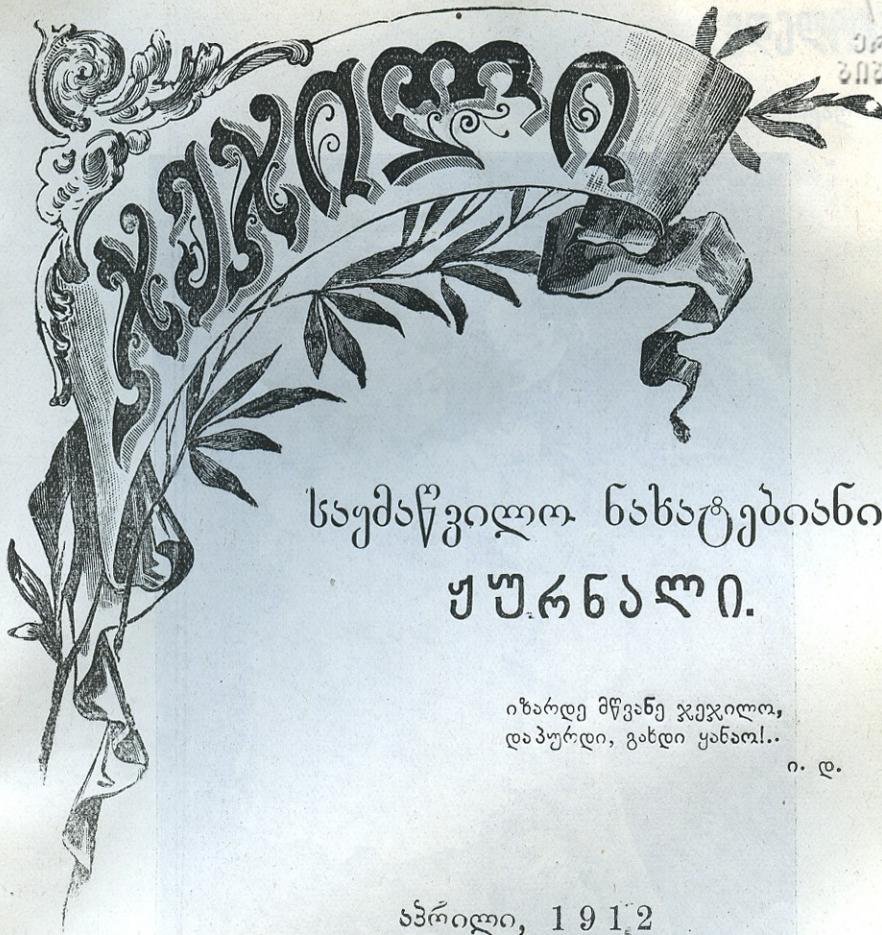
ჯეჯილის 1912 წ. ხელის მომწერლებს საჩუქრათ დაურიგდებათ
დასურათებული ზლაპარი

ლ რ მ - კ ა ც

გიორგი წერეთლისა.
და

ტ' ელი ქვეუნის ცხოველები

შედგენილი ალ. ჭიჭიაძის შიერ
მორთული სურათებით.

ଶାହମାରିଗନ୍ଧିର ନାନାରୂପେବାନି ପଞ୍ଚମାଙ୍କ.

ନିଃଶବ୍ଦ ମହାନ୍ତିର ଜ୍ଞାନଗନ୍ଧି,
ଦାତାପୂର୍ବଦୀ, ଗାନ୍ଧି ଯାନ୍ତାନି!..

୦. ଡ.

ଅନ୍ତରିଲ୍ଲର, 1912

154.

◆ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତପଦାସାମ୍ବନ୍ଦି ◆

ତ ବ ନ ଲ ନ ନ
ଏଲ୍ଲେଖିତରାମଭେଦଦୟାଗି „ଶରୀମା“, ମୁଦ୍ରଣକାରୀ ଜ. ନଂ 12.

1912

ଗିନ୍ ପୃଷ୍ଠା ମେଲାଙ୍ଗା?

მიკაზიურა გდელოზა

(უძ. ცირასა და შავგალა

გოგნიაშვილებს). ;

ურჯათ მოწმენდილ ციდანა
მზემ სხივები გამოსტეორ-
ცნა,
არე-მარე გააბრწეინა,
ნეტარებით გადაჭკოცნა.
ფრთა მალხაზი ჩიტუნები
ბუდეთაგან წამოშალა,
ნაძით პირი გადაჭბანა,
აგრძნობინა თვისი მალა.

ქლურტულით და ჭიკჭიკითა
ახმაურდა მინდოო-ველი,
გაზაფხული მოცერიალდა
სან ერაოო, სასურველი.

ტქბილათ მძინარ პარაწინა
ცირასა და მაუვალასა,
დაქვრიფებულ მშობელ დედის
საუნჯუს და ორთავ თვალსა,—

მომცინარე გარიურაჟი
მოეფინა ციმციმითა,
ჩაჭკოცნა და ჩასჩურჩულა
საიდუმლო ტკბილი ხმითა:
„ბუტაუნებულა მალხაზებო,
გაიღებიძეთ, მეფობს დილა,
ველზე თქვენთვის გადაშლილა

ଦା, ଶବ୍ଦରୁଦ୍ଧ ରା ପିଲାଳାଳା *)

ରା ଶବ୍ଦରୀ ମେରିଖ୍ୟାଲିତ ଗୁଣଦି
ଅତାଶ ଶମ୍ଭେଦିତ ଆଖିରିବଲାଦା;

ପ୍ରାଚୀନାଳାମ ଯୁକ୍ତିବଳା ଯୁକ୍ତିବଳା
ଲାଙ୍ଘବାର୍ଦ ଫାଶି ଶେଷିବଲାଦା.

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ ବାଦିନାରମଦ
ରାମ ରାଜାକ୍ଷେତ୍ର ନାକରିଯାଇ,
ଯୁକ୍ତିବଳାମ ରା ଶୁଭବିଲେବଳା
ନାହିଁମି ଏକତ ଗମିତିଯାଇ,

ରାମଶବ୍ଦାଲ୍ଲେଖ: ଅତିବାପ୍ରେତ
ରାଗକଂପିଯାତ ମେଜାଲାକ୍ଷେତ୍ର,
ରାମଶବ୍ଦାଲ୍ଲେଖ ରା ରାମଶବ୍ଦାଲ୍ଲେଖ
ମହାତମ ପ୍ରାତିଶାଦ ମଧ୍ୟରାକ୍ଷେତ୍ର.

ଜୀର୍ଣ୍ଣ ରାମଶବ୍ଦାକ୍ଷେତ୍ର
ମହାମିଥିଲାକ୍ଷେତ୍ର ପିତୃନିତା
ରା ଶୈଥିର୍ଦ୍ଦୟ ଶିତ ହିନ୍ଦୁର୍କ୍ଷେତ୍ର
ନାହାରୁଦ୍ଧିତ ରା ପ୍ରାତିଶାଲିତ,
ଗମିତିବଳାନିଦିତ ଅତାଶିଦାନ
ଶବ୍ଦିଲେ ଶମାତା ପ୍ରାତିଶାଲିତ.

ହୃଦାରା, ହୃଦାରା ଶାର୍ଵିକାରି,
ଶବ୍ଦିଲ୍ଲେଖିତ, ଶମାରା ମିଲି,
ରା ଶବ୍ଦରୀ ତକ୍ଷେତ୍ର ମହାମିଥିଲାକ୍ଷେତ୍ର
ମଧ୍ୟରା ପ୍ରାତିଶାଦ ଶବ୍ଦିଲ୍ଲେଖିତ.

କ୍ଷ. କାନ୍ତି

ରା: ତୁମରଦାନଶବ୍ଦିଲାକ୍ଷେତ୍ର.

*) ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ.

კეთილი კატა.

სშირათ შეგვიმჩნევია, რომ
კატა კატასა შველის. ერთ
კატაზე მოგვითხრობენ,
რომ ერთხელ აჭამეს თუ

არა მას — კიდევ მოითხოვა საჭმელი, თავის ჯამს არა
შორდებოდა და დიასახლისს თვალებში შესცეკროდა.

როდესაც ბო

ლოს დიასახლის.

მა თევზის ნაჭერი

მისცა — კატამ და-

სტაცა და სწრაფ-

ლათ გააქანა ბაღ-

ში. დიასახლისი

ფან ჯრიდან ცნო-

ბის მოუვარეობით

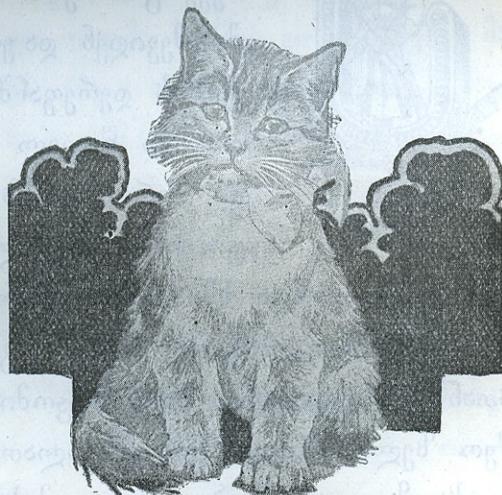
უუურებდა. როგო

რც-კი კატა თევ-

ზით მივიდა ერთ ბუჩქთან, იქიდან გამოძვრა სხვა კა-

ტა საშინელი გამხდარი, დამჭლევებული, თითქოს ას-

ლავე სული ამოუვაო.

კატამ თევზი წინ დაუდო, თითონ იქვე ახლოს

დასკუბდა და შესცეკროდა, როგორა სჭამდა დამშეული

კატა. მას შემდეგ უოგელ დღე დიასახლისს მოჭქონდა

მისთვის ბაღში საჭმელი და მოტანტალე კატა მალე

გამოძლა და გალამაზდა. უსათუოდ ამ კატამ დიასახ-

ლისის გულ-უსკობა სხვებსაც შეატეობინა და ამ ჰურ-

მარილიან ქალს სხვა სამი დამშეული კატა გაუხდა
შესანახი.

შავი კოდალა.

(ძველი თქმულება)

რთხელ ქრისტე და პეტრე მოციქული მოგზაურობდენ. გზამი დაუღამდათ, დაიღალენ და პურაკ მომიგდათ. იქვე გზათ ერთ მატლობელ სოფელში შევიდენ და ერთ ქახს მიაშურეს. ქახის დერეფანში დედაბერი იდგათავჭედ წითელ თავშალ წაკრული და პურის ცომს ჰელავდა. — მოგვეცი რამე საჭმელი, გვძარნ, — უთხრა ქრისტემ — თუნდა ხმიადები გამოგვიცხე..

— კარგი, პატარა ხმიადს გამოგიცხობთ, — და სთანხმდა დედაბერი. პატარა ცომი მოგლივა და დაუწეო ზელა ხმიადის გასაკეთებლათ. მავრამ რაძენსაც მეტსა ზელდა ამ პატარა ცომის ნაწერს, იმდენათ ცომი იზრდებოდა და იზრდებოდა, ისე რომ ბოლოს მთელი ვარცლი აივსო ცომით

დახედა დედაკაცმა ცომს: ნახა რომ ბევრი იუო და დაქნანა მგზავრებისთვის ამოდენა ცომიდან ხმიადების გამოცხობა. ისევ მოჭვლივა პატარა ჩომის გუნდა და ახლათ დაუწეო ზელა... მარა, ო საკვირველებაგ!.. პატარა ცომის გუნდამ ისევ იწეო ზოდა, — და ისევ იმდენათ იმატა, როგორც პირველათ და დაზაცაცმა რომ დაინახა — კვლავანდელზე მეტათ დაენანა. ამოდენა მოწეალების მიცემა...

— არა, — უთხრა მან მგზავრებს, — წადით თქვენ
გზაზე, მე არ შემიძლია ამოდენის მოცემა, თქვენ თვის
თონ ხედავთ ორ დიდი ხმიადები გამოდის და ასეთი
გულ-უხვი მოწეალების გაღება-კი მნელია, ეკელა გაძვ-
ლელ-გამომვლელს რომ ასე ურიგო — სად წაგა!..

მამინ ჰეტრე მოციქულმა უთხრა მუჩქს დედაბერს:

— რადგანაც შენ მავისთანა გულლრმო სარ, რომ
გენანება მიიწოდო შენი დიდი ქონებიდან ჟატარა ნა-
წილი მშიგრებს, და ლუპა ჰურიც-კი გენანება მათ-
თვის, იქავ ქცეული ისეთ ფრინველათ, რომ მუდამ
საზრდოს ემყდე ხის ქერძი... წუურვილს იყლავდე
მსოლოთ წვიმის ნამით... ეს სიტუაცია გაათავა თუ არა
ჰეტრე მოციქულმა — უცბათ დედაკაცი გადაიქცა კოდა-
ლათ და აფრი ნდა ბუხარძი.

მას აქეთია შავი კოდალა ცხოვრობს ტექში, და-
მჭრება ხეებზედ და საზრდოს თავისი მაგარი ნისკარ-
ტით ხის ქერქიდან იღებს. სრულიათ შავი იმიტომ
არის, რომ ბუხარძი აფრენის დროს ჭარტლით გაი-
თხუნა — თავზედ-კი შერჩა მას წითელი მოსახვევი.

შავი კოდალას ბედი მეტად მწარება. სიძუნწემ მია-
უნა მას ამისთანა შავი დღეები. ბევრჯელ მოუთმენ-
ლათ ელის ის ცის ნამს, რომ მოიკლას წუურვილი.

განო საათა შვილი.

ბებერი ბეღურა,

მამინ სიბირიაკის
მოთხოვა,

— ჩვენი სახლის პატონი რაღა-
საც აპირებს... პირველათ მამალმა
შენიშნა და თავისი მოელვარე გული
ამაუთ გამოიბერა.

— მე-კი კარგათ ვიცი რასაც აპი-
რებს! არეის ხიდან ჭრივინით ჩა-
მოსძახა ბებერმა ბეღურამ.—აბა მა-
ხვდი, შე ჭერის კოლოფო? მაგრამ
ნურცვი სცადებ გამოცნობას, სულ

ერთია ვერ მიუხვდები.

მამალმა საწერი სიტუები ვითომ არც-კი გაიგო
და რომ შეუბოვარი ტრაბახასთვის თავისი მმულვა-
რება ეჩვენებანა ხმაურობით ფრთა. ფრთას შეძოჭკრზ,
კისერი გაიგრძელა, ნისკარტი ძლიერათ გააღდო და
ერთი საძინლათ დასძახა: ეიულიეო!

— აი შე სულელო ღრიბალავ!.. ოდნავ ხითხითით
უთხრა ბებერმა ბეღურამ, შიძით მისი პატარა სხეული
მთლათ თორთოდა. — შენ ხო არაფრის გაგება არა
გაქვს... ჭიგ-ჭიგ!

ერთი პატარა სახლის პატრონი, ქალაქ გარეთ, მართლაც დიდ საქმეში იყო. თავდაპირველათ ოთახიდან მან დიდი უეთი გამოიტანა, ჟესტით გადასურული. მერე თავლიდან გრძელი სარი გამოათრია და ეს უეთი მის წვერზე მიღურსმნა. მას გვერდით უდაგა ხუთი წლის ბიჭი და დიდი უერადღებით ათვალიერებდა უკელაფერს.

— მშვენიერი იქნება, სერგო! ნამდვილი სასახლე ვამოვა!.. მსიარულათ ეუბნებოდა მას მამა და თან გაჩერებული მუძაობდა.

— შოშიები სადღა არიან, მამილო? ჰყითხა უმარტვილმა.

— შოშიები თვითონ მოფრინდებიან.

— ეგენი შოშიებს უმართავენ სახლს! დაიკივლა მამალმა, შემოესმა თუ არა ლაპარაკი, — მეც ასე ვუიქონდი!

— აი, შე სულელო, სულელო! დასცინა ბეღურამ—ვერ მიხვდი, რომ მე მიკეთებენ ბუდეს... ნამდვილათ ასეა!

მერე მიუბრუნდა დედა-ბეღურას:

— ეი, შე ბებრუცუნავ, ხედავ რა სახლი გაგვიკეთეს!

დედა-ბეღურა უფრო დარბაისელი იყო და ამ სიტყვებს უერადღება არ მიაქცია..., სახლის პატრონი ახლა შოშიებზე ლაპარაკობდა, მაშ ეს იმათი ბინა იქნებაო“. მაგრამ არ აუსირდა, არ უევარდა ტეუილათ სიტყვების ხარჯვა. ბებერი ბეღურა ჯიუტი რამ იყო და ეს-ვი ჩხუბს ერიდებოდა. ან რა ჩხუბის დრო იყო!

გაზაფხულის ბზე ტკბილათ ალერსს ჰყენდა. უპელგან
წეროებს ჩუხჩუხი გაჭქონდათ, არეას სის კოკორები
ისე მშვენივრათ გაწითლებულიუფენ და ის იუო გაი-
შლებოდენ, ჭაერი მშვენიერი სუნით გაუ ენთილი
იუო. ღვთის მაღლით ზამთარმა გაიარა და უკელა
გამსიარულდა. მართალია ბებერი ბეღურა ჩხუბის აძ-
ტეხი იუო და ხშირად უჭირვებდა საქმეს თავის ბებრუ-
ხუნას, მაგრამ ამისთანა გაზაფხულის მშვენიერ დღეებ-
ში უველავფერი უსიამოვნობა ივიწუება.

— რას ჩაჩუმებულხარ, პირში წეალი ჩაგიდგამს,
ჩემთ ბებრუცუნავ, ეკითხებოდა ბებერი ბეღურა. — არ
გვეუო რომ აქამდის ბნელამი, სახურავის ქვეშ ვაცხოვ-
რობდით, სადაც ქარი დათარეშობდა. უნდა ვამოგირე-
დე რომ დიდი ხენია ვფიქრობ ბანის გამოცვლას და
დოო ვერ ჩავიგდე. კარგია რომ სახლის პატრონმა
თვითონ იზრუნა ჩვენთვის.. ქათმებს აქვთ თავიანთვის
საქათმე, ცხენებს — თავლა, მაღლა — ხუხულა, მარტო
მე არა გამაჩნიარა, მუდამ დავხეტიალობ. ეტობა ჩვენ
სახლის პატრონს მოვგონებიარ, ჩემხე უფიქრია, —
სახლი მოუმზადება. რა მშვენივრათ დავბინავდებით,
ჩემთ ბებრუცუნავ!

სახლის პატრონის მუშაობაში მთელი ეზო აახმა-
ურა. თავლიდან ცხენმა თავი გამოჭუო, ხუხულიდან
ბანჯგლიანი მაღლი გამოვარდა, შინაური რეხი კა-
ტაცკი, რომელიც მთელი დღე მზეზე ნებივრათ გო-
რავდა — გამოჩნდა. უველა დიდი უურადღებით მოულო-
დენ რა მოხდება.

— მენ ეი, ცუდლუტო! შეჭევირა ბებერმა ბეღუ-

რაძ დაინახა თუ არა თავისი მცერი რუხი კატა. — რისთვის მობრძანებულხარ, მუქთა ხორა? ახლა ნუ-დარ ფიქრობ, ვეღარ მომწვდები... შენ თავვებს მოუ-არე და შორიდან მიუურე ახალ ბინაზე როგორ ვიცხო-ვოდ. ერველთვის ხომ ასკინ კილას ვერ ვირბენ თოვ-ლმი, როდესაც შენ ბუხრის წინ თბილათ წევხარ.

— მართლი ხარ... დაეთანხმა მამალი, რომელ-საც არ უევარდა რუხი კატა, — ბებერი ბეღურა მარ-თალია მკვეხარა და მოხსეუბარია, ქურდიც არის, მა-გრამ წიწილებს არ იტაცებს.

სახლის პატრონმა გაათავა თავისი საქმე. ღობის მაგარ ბოძუე მიამაგრა სარი უუთით, შოშიების სახლი მშვენიერი გამოვიდა. ფიცრები მაგრათ იუო ერთმან-ერთზე მიჭედილი, სახურავი ჟესტისა ჭქონდა, გვერ-დით მიუმაგრა არების ხის ტოტი, რომელზედაც არ-სეინად შეიძლებოდა დასვენება პატარა სარკმელი ამ სახლს ისე მოწეობილი ჭქონდა, რომ შეგ ფრინველი ადგილათ შეფრინდებ-გამოფრინდებოდა.

— აბა მარჯვეთ მოიქეცი, ჩემი ბებოუცუნავ, შექ-ევირა ბებერმა ბეღურამ, — თორებ გამოჩნდება ვინე თავსედი და წაგვაროთმევს სახლს, თუნდ ისევ ის შო-შიები წაგვეცილებიან.

— შერე რო გამოგვაძიონ მანდედან! — უთხრა დედა-ბეღურამ — ჩვენი ძველი ბუდე რომ მივატოვოთ, სხვები დაბინავდებიან შეგ და ვაი თუ ჩვენ ცარიელ-ზე დავრჩეთ... სახლის პატრონი სულ მოშევბზე ლა-პარაკობდა.

— შე სულელო, ის ხუმრობდა.

ის იქო სახლის პატრონი გადგა განზე რომ შემწედნა თავის გაკეთებულ სახლისთვის. რომ ბებერმა ბეღურამ მოასწრო დასკუპულიერ ჟესტის სახურავზე და იქიდან ერთი მხიარულათ დასჭირდება, მერე სარკმელმი შეძრა, სოლო კუდის ბოლო დარჩა გარედან.

— უი, რა გარე ეოფილა აქა! გაიფიქრა სმა მაღლა ბებერმა ბეღურამ, როდესაც ჩაჯდა რბილათ დაგებულ ჩალა-ბულაში. ჩემი ბებერი და ბახალები აქ როგორ თბილათ იქნებან: არსადან ქარი არ შემოუბერავს, წვიმა არ დაგვასველებს. ის არის უფრო საჟურადულო, რომ სახლის პატრონს მოუვიდა ფიქრში ჩვენი ხეირიანათ დაბინავება. ზამთარში სომ სწორეთ სამოთხე იქნება აქა!...

ბებერი ბეღურა აფრინდა სარის კენწეროზე, მხიარულათ ფრთები გამალა, გაიუგრა აქეთუიქთ და შესძახა:

— ეს მე გახლავართ, მმობილებო? გთხოვთ მე წვიოთ ახალ ბინაზე.

— აი, შე შეჩვენებულო! გაილანდა ქვემოდან სახლის პატრონი — სად მოასწრო ასე სწრაფლათ მაღლა ასვლა. მოცავა, ძამიავ, მოფრინდენ შოშიები, ისინი გიჩვენებენ შენ სეირს.

პატარა სერგოს მალიან ეწეინა, რომ ახალ სასლელმი უბრალო ბეღურები დაბინავდენ.

— შენ დილაობით ეური უგდე, არიგებდა მას მამა, — ამ ცოტა სანში მოფრინდებიან ჩვენი შოშიები.

— გეეოფა მაგდენი სუმრობა! უკიროდა ჭემოდან ბებერი ბეღურა! — მე ვერ მომატეულებ... შოშიებს ჩვენ თვითონ გაუმკლავდებით, აბა, გაბედონ და მომიასლოვდენ.

II.

ბებერი ბეღურა მშვენიერათ მოეწუო, როგორც
დარბასესელ ოჯახს შეჭყერის. მველი ბუდიდან წამო-
იღეს ბუმბული და უველა რისაც წამოღება შეიძლებოდა.

— ახლა იქ იცხოვონ ჩემმა მმის-წულებმა, —
გადასწევიტა ბებერმა ბეღურამ გულ-მომჭირნეთ, — მე
უოველთვის მზათა გარ ვუშველო უველა ჩემ ნათესეუ-
ლობას, იცხოვონ ბეღნიერათ და მეც კეთილათ მო-
მიხსენიონ.

— ვითომ და გასცა წეალობა? ხითხითებდენ სხვა
ბეღურები. — დაუთმო რაღაც სორო თავის ნათესავებს.
ვნახოთ ერთი, რომ გამოაგდებენ მანდედან სად შეი-
ფარავ თავს!

— ამას შერით თუ ლაპარაკობენ, ფიქრობდა ბებერი
ბეღურა და გულმი იცინოდა: — დე, ილაპარაკონო!

ბებერი ბეღურა ხომ ძალიან გამოცდილი იქო და
თავის სიცოცხლეში ბეგრი ქარგი და ავი ენახა... ის
ახლა იჯდა თავისთვის თბილათ ამ ახალ ბინაზე და
იგონებდა თავის თავგადასავალს: ერთხელ მან სიცივეში
საგომლები შეჭერ თავი და კინაღებ გადიწვა, მეორეთ
კინაღამ წეალმი დაიღრჩო, მერე კედევ თითქმის გაი-
უნა, ერთხელაც ის იქო ჩაუვარდა ცუღლუტ რუს კა-
ტას კლანჭებში და დიდი გარებაგლახით თავი დაად-
წია, რა არ გადასდომია, საბორალოს, თავზე.

— დროა მეუდოო ცხოვრებას შევუდგე, შემოიძახა
მან ერდოდან. — მე ხომ დამსახურებული ბეღურა ვარ...
დე, ახალ თაობამ ჩვენგან აიღოს მაგალითი ცხოვ-
რებისა.

სწორეთ სასაცილო იუო ბებერი ბეღურას თავზე—
დობა, მაგრამ უკელა შექვია, თითქოს დაიჯერეს კი-
დეც, რომ ნამდვილათ მისთვის დადგმულია ეს სახლი.
ახლა მხოლოთ უკელა იძას ელოდა, თუ როცა შო-
შიები მოფრინდებიან რასა იქს ეს ბეღურა, რომელიც
ასე კარგათ მოეწეო სხვის ბუდეში!

— რა გახდენ ეს შოშიები, რომ უკელა მაგათზე ფი-
ქრობს, ხმა მაღლა ამბობდა ბებერი ბეღურა,— რადაც
სულელი ფრინვლები არიან, წამ და უწუმ ადგილებს
იცვლიან. აი ჩვენი მამალიც, წკვიანი არ არის, მა-
გრამ ზის თავისთვის ერთ ადგილას. მერე დაჭკლამენ
და მისგან წვენს მოამზადებენ. მე იმის თქმა შინდა,
რომ სულელი მამალისგან წვენს მაინც გააკეთებენ—
შოშიები კი არაფრის გამოსაჟენი არ არიან, მოფრინ-
დებიან, გადარეულებივით დახტიან, ურიამული გააქვთ
და ის არის და ის. ფუ! იმათ ხსენებას.

— შოშიები გალობენ მაინც და შენ ქურდობის
მეტს არას აკეთებ! შენიშნა მურიამ, რომ ჩაქუმებინა
ებედი ბეღურა.

— გალობენ? მაგას გალობას ეძახით? გაკვირვე-
ბით წამოიძხა ბეღურამ.— მართალია თავის თავზე არ
კარგა ლაპარაკი, მაგრამ ვერ მოვითმენ, ჩემზე უკე-
თესათ ვინა გალობს?— დილიდან საღამომდის, მუდამ,
მთელი ჩემი სიცოცხლე სულ ვმდერი— აბა დამიგდეთ
ური: წრია, წრია! კარგათ არა ვგალობ? ხედავთ, რო-
გორ უკელა უერს მიგდებს.

— არ გაჩუმდები, მე მასხარავ! დაუუვირეს უკელა
მხრიდან.

III.

შოშიების სახლი მალიან მოხერხებული გამოდგა. ის იურ მეტათ კარგი, რომ მაღლიდან უველავური გარებათა ჩანდა: ქათმებს საკენკს დაუერიდენ თუ არა ბებერი ბეღურა უველაზე აღრე დაინახავდა და სწორავ-ლათ დაიბადებოდა იმ ადგილას. თვითონ კარგად გა-მოძღვიდა და დედა — ბეღურასაც მარცვლებს წაუდებ-და. ძოღლსაც-კი, ხანამ ის გამოძვრებოდა თავის ხუცუ-ლიდან, ულუფიდან ცოტა რასმეს მოსტაცებდა. ხან ქათმებს ფასებში ებლანდებოდა, ხან თავლაში ცხენებს ეწვეოდა, იქნება რამე მოვტაცოო, ხშირათ ოთახებ-შიაც ძემვრებოდა. მის ღორმუცლობას და თავგატუ-ლობას სამზღვარი არა ჰქონდა. ამითი კიდევ არ კმა-კოფილდებოდა; შევარდებოდა სხვის ეზოებში და რა-საც მოასელებდა — მოიტაცებდა. უველგან ეჩრებოდა, უველგან ცხვირს შეჭეოვდა და სხვას არაფერს დას-ტევდა.

დადგა მარტი. დღეები გათბა, გადიდდა. თოვლი უველგან გამავდა, დაიტკენა, არეის მტოები გაწითლ-დენ, გაიბრენ. გაზაფხული დგებოდა. ზოგჯერ ისე-თი თბილი ნიავი დაჭბრავდა, რომ ბებერ ბეღურა-საც-კი გული აუფანცქალდებოდა. მეტათ საამური და ტკბილია ეს დოო.

IV.

შატარა სერგო უოველ დილით გაიღვიძებდა თუ არა მივარდებოდა ფანჯარას, შოშიები ხომ არ მო-ფრინდენო. მაგრამ დღეები გადიოდა და შოშიებიც არსადა ჩანდენ.

— მამილო, შოშიების ბინაზე ისევ ბეღურა ზის, ჩივილით ეუბნებოდა სერგო თავის მამას.

— მოცავდე, მალე გამოაბრძანებენ მაგას. გუშინ მოფრინდენ ჭილ-უვავები. ჩვენი შოშიებიც მალე და ბრუნდებიან.

მართლაც მეზობლიანთ ბატი მთლათ გაძავებული იყო; ეს იუვენ ჰირველი გაზაფხულის სტუმრები მორეულ თბილ ქვეუნებიდან მოფრენილნი. ისეთი უივილა სივილი და აურ-ზაური გაჭქონდათ, რომ მთელ არე მარეზე გაისმოდა. დაქებდენ მკელ ბუდეებს და გაჭჭონდათ უბოლოვოთ ურიამული.

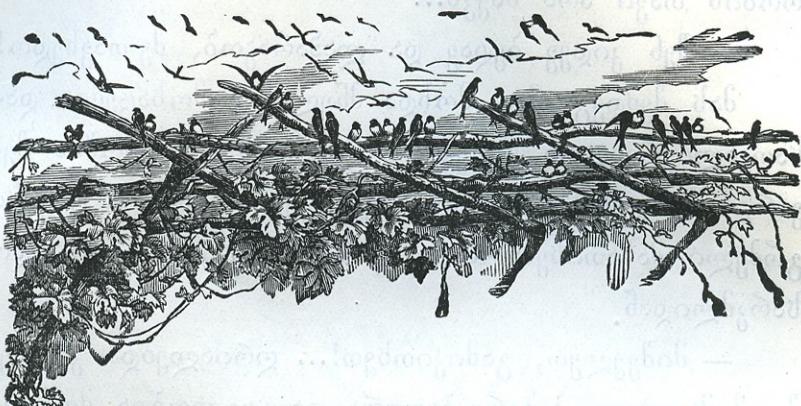
— აბა, ჩემო ბებრუცუნაკ, გამაგრდი, დაგვიდგა გასაჭირი დღე! — ეჩურჩულებოდა ბებერი ბეღურა დედა ბეღურას საღამო ჟამს. — ღილით გაჩნდებიან შოშიები... მე იმათ გაფურიგებ საქმეს, ნახავ შენ თვითონ. სომ არავის ვერჩი, ნურც მე მახლებენ სელს. უკელას თავისი სახტომი აქვს...

V.

მთელი დამე არ ეძინა ჩვენ ბებერს, დარაჯობდა. მაგრამ არაფერი ამბავი არ მოხდა.

დილა ადრიან ნიბლია ჩიტის ჰატარა გუნდმა გაჭქოლა, ესენი მშვიდი ფრინვლები არიან: ცოტა სანს არეის ხეზე დაისვენეს და ისევ გაუდგენ გზას. ისინი ტუქში მიეშურებოდენ. მერე გამოჩნდენ ბოლო ცანცარები, ესენიც მალიან მშვიდი ფრინვლები არიან: გზებზე დასეირნობენ, კუდებს აცანცარებენ, სოლო არა-გის ერჩიან. ორიგენი ტუის ფრინვლები არიან. ბებერ

ბელურას კიდევ გაეხარდა მათი ნახვა. მათ შორის შარქანდული ნაცნობებიც აღმოჩნდენ.

— რაო, მამიებო, შორს იუჟვით?

— ჰო, მალიან შორს! თქვენ ზამთარი ცივი გქონდათ?

— მალიან ცივი...

— მშვიდობით, ბელურავან? არა გვცალიან.

VI.

ცივი დილა იუო, ბელურას ასალ ბინაზე ძალიან თბილოდა. დედა-ბელურას ტყბილათ ემინა. ბებერ ბელურასაც ის იუო ცოტა წასთვლიმა. ერთბაშათ დაესია იმათ შოშიების პირველი გუნდი. დიდი ხმაუროს ბით მოფრინდენ. მოედნენ თავიანთ სახლს და ისეთი ხმაურობა და აურ-ჲაური ასტეხეს, რომ ბებერი ბელურა შიშით გადირია.

— შენ ეი, გამოდი მანდედან! დაუუვირა ერთმა შოშიამ და თაგი შეჭეო სარკმელში.— არ გესმის, დამარი ახლავე!...

— შენ ვინა სარ, არ გიცნობ? ამ სახლის ჸატუ

რონი მე ვარ... გაეთრიე აქედან, დამეკარგე, მე ზუმარები
რობის თავი არა მაქვს...

— შენ კიდევ ბედავ და ლაპარაკობ, შე თავხედო!

მას შემდეგ რაც მოხდა მნეღი გადმოსაცემია. და-
სათვალიერებლათ წინედ გამოგზავნილი შოშია შე-
ვარდა სახლში, კისერში სწვრა დედა-ბეღურას თავისი
გრძელი მახათისებური ნისკარტით და ისე გამოაგდო
სარკმლიდან.

— მიშველეთ, გამიკითხეთ!... ღრიალებდა კუთხე-
ში მიმალული ბებერი ბეღურა და ცდილობდა მოემო-
რებინა მტერი — მკლამენ, მმარცვამენ, სსნა არა მაქვს!
თუმცა ბეღურა თავს იცავდა, ებრძოდა, ღრია-
ლებდა, მიინც ბოლოს შოშიამ დიდი სირცხვილით
გამოამდა ისინი სახლიდან.

ნუცასი.

(თარგმანი)

„ო უ რ ფ ა“.

(ჟირაფი)

ე არაბულათ „ზერიფა“ მქვიან, რაც „ტურჭა“-ს ნიშნავს, მაგრამ ევროპიულებმა არ ვიცი-კი რისთვის ჟირაფი და-მარქებს. მართლაც რომ მე მალიან ლა-მაზი ვარ! მენ თუ ცოცხალი არ ვინა-სივარ და ვერც დახატული, ვერ წარმოიდგენ ჩემ სი-ლამაზეს და სიტურჯეს.

მთელ ქვენიერებაში ჩემისთანა სხვა პირუტევი არ მოიპოვება. მე დიდ სპილოზე ორჯერ უფრო მა-ღალი ვარ და ადამიანზე-კი ოთხჯერ. გრძელი მო-ღერებული კისერი მაქვს, როგორც ქრუნას და კარ-გი მოევანილი ლამაზი მხღალი ფეხები. როგორც თქმენ ძროხას მეც ორი ჩლიქი მაქვს და მცოხნავი პირუტევი ვარ. მაგრამ, ამბობენ რომ ჩემი სორცი სხვა ორ ჩლიქებიან პირუტევებზე ბეკრათ უფრო გემრი-ელია, ამიტომაც მონადირენი უმოწეალოთ გვხოცავენ, ზოგიერთ ჩვენგანს-კი ადამიანები ცოცხლებს გვიჭრენ, გვაძორებენ ჩვენ თბილ სამშობლოს და მორს, ცივ-ევ-რიოპაში ზოოლოგიურ ბაღებში გვეიდიან, სადაც გვხსა-მენ გალიაში სოლმე სამშობლოს, თავისუფლებას, თბილ ჭარს, ტექსა და ველს მოკლებულნი ვერა ვაძლებთ, ავად ვხდებით და ვიხოცებით.

მაგრამ მე ბედმა მიხსნა, დიდი სანია ზოოლო-გიურ ბაღში ვცხოვრობ, სრულიად დამავიწევდა სამხრე-

ତର, ଅନ୍ତରୀଳକୁ, ସାଧାର୍ଯ୍ୟ କ୍ରେମି ଦାଙ୍ଗପ୍ରକଳ୍ପରେ ଦେଇନାହାନ ଗାନ୍ଧୀ
 ପ୍ରାଣୀ.

ମାଗନ୍ଦର୍ଜୀବୀ ରାମ ରୂପା କ୍ରେମିତାନ, ମହାନ୍ଦିଗ୍ରେ ଶିରଭ୍ୟୁ
 ତାନ, ରାମପ୍ରଭୁଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରା ଅରମଣିନ କିମ୍ବାଫଲିସା ଉପର, କରତାର
 ଦ୍ୱାରାନ୍ତରିଦି... ମତ୍ତୁଲୀ ରାଜ୍ୟରେ କ୍ଷେତ୍ରିରେ ଗାନ୍ଧୀରେବୁଲ୍ଲା କ୍ଷେତ୍ର
 କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆନ କ୍ଷେତ୍ରର ଦାଲାକ୍ଷେତ୍ରର ରାଜ୍ୟରେ କରିବାରେ ଦ୍ୱାରା
 କରିବାରେ କରିବାରେ କରିବାରେ କରିବାରେ କରିବାରେ କରିବାରେ କରିବାରେ

ონი -- რადგან იქ მრავალი აკაცია და მიმოზა იღება, რომლის ფურცლები ჩვენ მალიან გვიუვარს. ისინი უველვან, საცა-კი წეალია, ბლობათ იშრდება. დიდის სიამოვნებით მაღალ ტოტებიდამ მოველეჯდით ხოლმე გემრიელ და ნოჟირ ფოთლებს, თუმცა ზურგზე გვა-ჭერდა სამხრეთის ცხელი მზე და ისე აცხუნებდა, რომ ბალახსაცავი სწვამდა.

ჩვენი ტანადობის მიუხედავათ, უირაფები მაინც მალიან სუსტი პირუტევები ვართ. იქ, ჩვენ სამძობლო-ში, გვემინოდა გარეულ მტაცებელ პირუტევებისა, რო-მელნიც ტყები დარბოდენ: ლომი, ვეუხი, ჯიქი, რო-მელნიც, როგორც თქვენში ვალიაძე-კი არ ისხდენ, უველვან დარბოდენ, რომ თავიანთზე სუსტი მხეცი ჩაეგდოთ ხელში.

ერთხელ ერთ უდაბნოში ლომი შემხვდა. მე გავი-ქმური, ისიც გამომიდგა: ჩვენ მალიან ჩქარი და მარჯ-ვე სირბილი ვიცით, ისე რომ ვერც ცხენი დაგვეწე-ვა. ვინც უნდა გამოგვეკიდოს ისე ჩქარა ვერ ირბენს და მალეც დაიღლება. მაგრამ მე ჯერ პატარა ვიუავი, ფეხები სუსტი მქონდა და ლომი უთუოდ დამეწეოდა, რომ სხვა ხერხი არ მეხმარა. მე უცბათ ბალახებში და ბუჩქნარში შევარდი და იქიდამ შორს გადავხტი. ჩვენ უირაფებმა მალიან მოხდენილი და ლამაზი სტომა ვი-ცით, იმიტომ რომ გადახტომის დროს მუხლებს არ ვღუნამთ. ბუჩქებიდამ ტყები შევვარდი ჯერ მარცხნივ და მერე მარჯვნივ ისე, რომ მტერს გზა და კვალი აუბნიე და იშის კლანჭებს გადაურჩი. მალე ამ შემ-თხვევის მემდეგ დილა ადრიან, ალიონზე, კორდზე

მივდიოდი, ცხვირის ნესტოებით დილის სუფთა ჭარბის გადას გასუნთქამდი, აკაციის და მიმოზას ფოთლებს გვრევდი და არსეინათ შევექცევოდი. აკაციაზე ბევრი ეკალია სოლმე და ოომ ჩემი ნაზი ნესტოები არ დამეჩხვდია ტა მაგრა შევიკუმშე და ძარტო პირით გსუნთქამდი. ჩემი გრძელი ზემო ტუჩით ტოტს დავიწერდი, ხორ კლიანი ენით ფოთლებს მოვაცლიდი და პირში ვიღებდი. ჟირაფს ენა ისეთივე სამსახურს უწევს, როგორც სპილოს ხორთუმი. მე ენით შემიძლია დედამიწიდამ სულ პატარა შეუმჩნეველი რამე ნივთი ავიღო, ტოტიდამ პატარა ახალ ამოსული ფურცლებიც გამოვარჩიო.

ბალასებში არსეინად მივდიოდი და უცხათ ბოლო შევამჩნიე, რომელიც ახლო-მახლო ბუჩქებიდამ ამოდიოდა.

„ნერაი რა უნდა იუს?“ ვიფაქრე მე ჯერ ბოლო რა დროს არ მენახა.

რადგან ჯერ ახალგაზრდა, გამოუცდელი და ცნობის მოევარე ვიყავი, შევედი ბუჩქებში და ბოლს ვათვარიელებდი, წარმოიდგინეთ ჩემი გაგამირენდა, როცა რამდენიმე შავენანიანი კაცი დავინახე, რომელიც ცეცხლს გარშემო უხსდნენ და ჩამოკიდებულ ქვაბით რაღასაც ადუღებდნენ! ჯერ ამისთანა სანახაობა არა დროს არ მენახა, ასე მეგონა სიზმარში ვიყავი. ჩვენ ჟირაფებს ცოტა გვმინაჲს და მალიან ფეხზლათ, მაგრამ მაინც ხშირად სიზმრები დაგვესიზ სირება ხოლმე, შეა დამისა მოელი ჯოგი წამოვცვივდებით და სადღაც გავრბივართ. მილის დროს გვერდზე წამოვწევებით, წინა ფეხებს მოვი-

კეცდამთ და უკანა ფეხებს გავშლით. მაღარან ლამაზი სამარტინი ნახავია ოდესაც მთელი ჯოგი წევს. ერთი ჩვენთაგანი რომელიც უკალაზე უფრო მამაცი და ღონიერია შორის დადგება და ჩვენ ხნიერ წინამდობლს ბრძოლაში იწვევს. უპანა ტანით ერთმანერთის ჰირდაპირ და-დგებიან და უკანა ფეხებით ებრძვიან, რა მშვენცერი სურათია. ჩვენ ვწევართ, ვსთვლებთ და ეს ორი ოაინ-დი მთვარის მუქზე იბრძვიან. ისინი იქნობიმდინ იბრ-ძვიან, სანამ ერთი იმათვანი თავის თავს დამარცხებულათ არ იგრძნობს. უოკელთვის მოსუცებულია დამარ-ცხებული და ჯოგის წინამდობლობა ახლგაზრდის რჩება.

მე ისევ ჩემ ამბავს დაუბრუნდები, მე ვიდექი და გამგირვებული შეგსცემეროდი ამ კაცებს. იმათი მოკლე კისერი და ბრწევიალა დაცხლი მაოცებდა. ერთ იმათ-განმა ჩემკენ მოიხედა და დაიკვირა, უკელანი წამო-ცვიგდნენ. ერთ წუთმა, სანამ მე გამოვირკვევოდი, ერთმა იმათვანმა თოვი არღო, განასკვა და ჩემკენ ის-როლა. ნასკვი კისერზე ჩამომეცვა, მინდოდა გავქცეულიყვა, მაგრამ გვიანდა იქთ. რამდენსაც უფრო მეტს გცდილობდი გასხლტომას თოვი უფრო მაგრა მეჭირე-ბოდა კისერზე, ისე რომ სუნთქვა მიგუბებდა. კისრის ცხრა სერხემბლს ჭახა-ჭუხი გაჭიონდა.

ესლა კი გავიგე რომ ტუგეთ ჩავვარდი და თავი. სუფლება დავკარგე, კაცმა თოვით ჩეზე მიმაბა, წინა და უკანა ფეხებში ბორკილი გამიუბრა ისე რომ ძლივს გინძრეოდი. აგრე თურმე თქვენში ცხენებს დაბორკავენ, როდესაც საბალასოთ მინდორში გაუშვებენ. რას ვი-

ზამდი? ადამიანს როგორდა გაუსხლტებოდი ხელიდამ? ჩვენ ბუნებით მშვიდი და მორჩილი ხასიათი გვაქვს და მალე ჩემ ბედს დავემონე.

— კარგი სამოვარია! — უხაროდა ჩემს პატრონს. — მივუიდი თეთრ კანიან კაცებს, რომელნიც ევროპიდამ ძოვლენ თავიანთ ზოოლოგიურ ბაღისთვის მხეცების საუიდლათ.

მე უდაბნოსაკენ წამიუვანეს და ერთ სოფელში შევედით ზღვის პირათ. ოცა სოფელს მიუახლოვდით იქ მეორე ჩემნაირი ჟირაფი დავინახე. ჩვენ დიდის ცნობის ძოვგარეობით ერთმანერთი დავათვალიურეთ ეს მოშინაურებული ჟირაფი იქო. ამას დიდი სანია თავისუფლებაც და სამშობლოც დაგიწეუბოდა. ეხლა ადამიანებს ცხენის მაგივრათ ემსახურებოდა, ამას ურემში აბამდნენ, ტვირთსა ზიდავდნენ, ზედ სხდებოდნენ და აღვირის მაგივრად ორივე ხელებით მაღალი კისერი ეჭირათ. ქუჩაში გამატარეს და ღობებიდამ ჟირაფების თავები მოჩანდა, რომელნიც სიბრალულით მიუურებდნენ და თითქოს უნდოდათ ეთქვათ:

— მენც ჩვენთან მოხვედი? ძალიან სასიამოენოა მენი გაცნობა! მე სამშინლად მშიოდა. აქ არც კორდები და არც ხეები არ იყო რომ ფოთლები მეჭამა და ბალახით კვმაულფილდებოდი, ბალახის მოსაგლეჯათ წინა ფეხები შორი შორს უნდა გამეწია. ერთმა პატარა ბიჭია აკაციის ტოტი გადმომიგდო, ისიც უნდა დედამიწიდამ დიდის წვალებით ამეღო.

შემდეგ ხომალდში ჩამსვეს და ევროპაში წამიუვანეს. მოელი გზა ზღვა დელავდა, მე თავბრუ მეხვეოდა

და გული მერეოდა. ეკროპაში რომ შოვედი სრულდასთ
ავადმეოფი, დასუსტებული და დაზღვეული ვიუგი. იქ
რკინის გზის ერთ ვაკონში, რომელსაც სახურავი ამო-
ურილი ჰქონდა, ჩამსვეს. მთელი გზა კისერში ცივი
ქარი მიბერავდა და ორთქლმავალის მერალ ბოლს
ვსუნთქავდი. მალიან შევწუხდი. ჩემი სამშობლო მო-
მაგონდა და მწარეთ ვტიროდი.

აი ზოოლოგიურ ბალში მიმიუვანეს. ზემოდამ მო-
ლუმული ცა დამცეკეროდა, სარბენი ადგილი არსად არ
იუო. მწუხარება გულს მიღრდნიდა. ბალახსა და ტო-
ტებს მაჭმევდნენ, მაგრამ აქაური ფოთლები ისეთი
გემრიელი არ არის, როგორიც ჩემ სამშობლოში. სმი-
რად ქალები მატუუილებენ ხოლმე. როდესაც ჩემ სა-
ნახავათ მოდიან, ქუდებზე აუბრება უვავილი აქვთ. იმათ
უთუოთ არ იციან, რომ ჩვენ უირაფებს ენოსვა სრუ-
ლებით არა გვაქვს და მარტო მხედველობით ვსიამოვ-
ნობთ. როდესაც ისინი მოძიახლოვდებიან, პირს და-
ვავლებ უვავილს, კვლევ ქუდიდამ და ვჭამ. თურმე უვა-
ვილები უბრალო ჩვენებისაგან არის გაკეთებული და ეს
მალიანა მწერის. ქალებს ჩემი საქციელი არ მოსწონთ,
მაგრამ რა ვქნა? როგორ დავარწმუნო მე ისინი, რომ
ენოსვა სრულებით არა მაქვს და რომ ეს ჩემი განიე-
რი ნესტოები მარტო სასუნთქებლათ მჭირია.

მე მალიან ჭკვიანი და გონიერი ვარ, მაგრამ მხე-
დველობა სმირად მატუუებს, როგორცა ვთქვი ნაჭრე-
ბისაგან გაკეთებული უვავილები ნამდვილ უვავილებათ
მეჩვენება ხოლმე. მართალია მხედველობა მალიან კარ-

ଗା ପାକ୍ଷି, ପାକାମ ପ୍ରାଚୀନ୍ୟରେ ଯାଏ ନେଇଲୁଗନ୍ଧିରାତ ଅଳୋ
ପାଦୀତେବୀଲୁହି, ରମ ପାରିବ୍ରାତ ମେନ୍ଦ୍ରିଲ୍ୟରୀ.

ମେ ବେଳିରାଦ ମନ୍ତ୍ରିଜ୍ଞବିଦ୍ଵା ପାରି ରା ବୀରିଲେ ଉତ୍ତରିତର
କୃତୀ ପାଦରିତିକାତ କ୍ରିତ ତିନ୍ତୁରୁକ୍ତିତ୍ୱରୀ ମେତ୍ରିରୁମାନିତ୍ୱରୀ କଥାବୀ
ମେ ନୀମତାନ. ବୀରିତା ବିଜ୍ଞାନର ରା ମନ୍ଦିର ରାମିନା ପାରି, ରମ
ତଥାରା ରା ବୀରିତାରୀ ପାରି ମନ୍ଦିର ରାମିନା ପାରିଲାବିତାନ ମେଗାଦରୁଗ୍ରୂ
ଳାତ ପ୍ରକାଶରୀବୀ, ପାକାମ ପାରିଲାଟ୍ରେ ପ୍ରତିରୁ ଭାଙ୍ଗିବ ରାମା
କ୍ଷେତ୍ର ମାତ୍ରିତାବୀ ପାରି ମେଗାଦରୁତାତ. ବୀ ବେଳିରାଦ ନୀମତାନ ମେ
ମାରିବୀଲେ, ତଥାରୀ ପ୍ରମାଣିତ ମାରିକାମର ରା ନୀମିକ୍ତିରୀ ପାରି
ଶେଷ ମେସାରୁଗ୍ରୂତ ରାଖିବି.

ମେ ରମ ପାରିବୀନ ତା ପାରିଲେ, ନୀମି ପାରିବୀନ ରାମିନା ପାରିଲେ
ରମ ମାତ୍ରିତାର ପାରିବୀନ ରାମିନା ପାରିଲେ ପାରିଲେ. ବୀରିତା ବୀରିଲେ ପାରି
ଲେ ତଥାରୀ ପାରିବୀନ ରାମିନା ପାରିଲେ ମେ.

ସତ ମେହେନ୍ଦ୍ରିଯା.

(ତାରଗମନି)

ვასიკოს თავ-გადასავალი.

ვახტანგ ორბელიანისა.

ასიკო იუო მარდი, ტან-წერილი,
მაგრამ კი ცელქი, ურჩი უმაწვილი:
გათენდებოდა—
ტუშ ეცემოდა
და ან მინდორში ვირს ახტებოდა,
და უკვალ-უგ ჭოდ ეხეტებოდა.

ერთ დილით ეცა ვასიკო ტუშა
და იქ მიადგა ერთს მაღალ ხესა,
ფუტუროს დაბლა,
უფოთლოს მაღლა,
თავით ბოლომდან თითქმის მთლად ხმელესა,—
შეახტა ხესა
და მის შტოს ხმელესა
ჩამოეკიდა ორივე ხელით;
ჩატედა შტო ხმელი,
და ოოგორც ბელი
ვასო დაეცა მიწაზედ გვერდით.
მთლად დამტკრეული
და დამსხვრეული
მლივ მიეთრია ღრიალით შინა
და ისე წადგა დედ-მამის წინა.
ორი თვე იუო ვასიკო ავად

ଦା ରାତ୍ରିରେ ମନେହା, ଦାତୁକୁଜୀଶେ କାନ୍ଧାଦି:
 „କ୍ଷେପଣେର ଆଶ୍ଵଲା ଗାଇଥାଶ୍ଵଲା କିନ୍ତା!“

ମାନ୍ଦ୍ରି ଯାଶନ୍ଦ୍ର ଏଣ୍ ଦାମନ୍ଦାଲା,—

ଜୀତ ଚାମତରିଳେ ଦିଲ୍ଲିତ,
 କୁମାର ଦା ମାଲ୍ଲବିତ
 ରୂପିଶାକୀ କରିବିବ ପାଇପରିବାଲା;
 ମନ୍ଦ୍ରା ରୂପିଲେ ଶିରିଶା,
 କ୍ଷେତ୍ରଙ୍କୁ ଜୀତିଲେ ପିରିଶା,

ଜୀତନାଲେ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମାନିବ ଦା ରୂପିବିଲାଗ କିନ୍ତି,
 କନ୍ଦମାରୁ ଦାଲୁକାନିତ ଚାମତରିତ ଏଣ୍ ମନ୍ଦିର.

ଶ୍ରୀକରିତା କ୍ଷେତ୍ର,
 ମାରିଦାର କୁରିଗ କ୍ଷେତ୍ରା:—
 ମାନ ଯାଶନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତର କିରିଶ୍ଵଲା କୋନ୍ଦରି
 ଦା ତୃତୀୟପରିବାର,
 ଦା ମୁଖୀୟପରିବାର,
 ରାତ୍ରିରେ କୁରିଶ୍ଵନିର୍ବାକ, ପିଲାନ୍ଦିକ,
 ଦା ରୂପିଶା ମନ୍ଦିରା,
 ଦା ମନ୍ଦିରି କୁରିଶ୍ଵନିର୍ବାକ, ପିଲାନ୍ଦିକ,
 ଦା ଜୀତିଲେ କିନ୍ତିଲ୍ଲିରି ତାନ ଦାରୁକାନା.

କୁମାର ଦାମରିଶ୍ଵର ପାଦ
 ଦା ଦାମିଶ୍ଵର ପାଦ
 ମଲ୍ଲିକ ମନେତରିଳ ଫରିବାଲିତ ଶିନା.
 ଦିନକାନିକ ପାଦ କୁମାର ପାଦ
 ଦା, ରାତ୍ରିରେ ମନେହା, ମନ୍ଦିରିଶେ କାନ୍ଧାଦି.

ତୁମିର କି ମନେହା,
 ଶିକ୍ଷାଦିଲ୍ଲିର ପାଦ କାନ୍ଧାରିହା,

მაგრამ კეღარ რბის მინდვრად ტეის წინ; ფეხის ჩასებილი,
ფეხის ჩასებილი,
მთლად დახებილი
ზის მოწეულილი დღე და დამ შინა;
და ვირის ნალიც ცხვირზედ ატევია,
როგორც რომ კედელს ზარბაზნის ტუპია.

ახტანგ ორბელიანი¹ დიდის აღტაცებით მიეგება ჩვენ-
ში საყმაწვილო უურნალის დაარსებას და მამობრი-
ვის ლოცვა-კურთხვით შეამკო „ჯეჯილის“ პირვე-
ლი ნომერი. მეტადრე ახარებდა ის აზრი, რომ უურნალის
წარმოება ქალმა იცო თავს და აღტაცებით ამბობდა: „დედა-
კაცს ეკუთვნის განახლება და გარდაქმნა ქართველის ერისაო“
და ერთი თავისი ლექსი, უკანასკნელ ხანებში დაწერილი და-
ბეჭდა ჯეჯილის მე-2 ნომერში.

ამ ლექსს რედაქტია „ჯეჯილის“ სიამოვნებით იმეორებს
ამ აპრილის ნომერში და საუკუნო ხსენებას და ღიღებას უძ-
ლენის „იმედის“ შემქმნელ მგოსანს, ვატანგ ორბელიანს.

ეკ. გაბაშვილისა.

პოეტი ვაჟაპენი მრგვალიანი.

აიბადა 1812 წელს, 5 აპრილს. ასის წლის თავ-
ზედ დაბადებიდან, ამ მდგომარე წლის 5 აპრილს,
სიონის ტაძარში, საღაც საფლავია თავ. ვახტანგ
ორბელიანისა, ქართველთა შორის წერა-კითხვის
გამავრცელებელ საზოგადოების თაოსნობით, გადახდილი იყო
პანაშვიდი, ოომელსაც დაესწრო თითქმის მთელი თბილისის
ქართველი საზოგადოება და თაყვანი სცა იმ კაცის ხსოვნას,
რომელიც „მამულის უდიდესი სიყვარულის მაღლით იყო მო-
ცული“ და რომელმაც სიბერის დროს წარმოსთქვა ეს სულის
სიმშვენიერით და გულის სიწრფელით სავსე სიტყვები: „საი-
კიოსაც სამშობლოსთვის ცრემლებით ვილოცავო“.

თავადი ვახტაძე ორბელიანი შვილი-შვილი იყო მეუე
ერეკლესი, ბატონიშვილის თეკლეს შვილი და სიყრმიდგანვე
კარგად ჰქონდა შთაგონებული „შავი ბედი“ საქართველოსი. ალამამადხანისაგან განადგურებული და გაოხრებული ქვეყანა
უნუგებობით იყო შეპყრობილი და ხალხი თავის ნანგრე-
ვებზედ უსასოოდ მტირალი, თავისის მეფისაგან განწირული
და გონება დაკარგული, ნუგეშს ეძებდა თავის ერთმორწმუნე
ერის მეფის კალთის ქვეშ შეფარებაში.

რას ეტყოდა სანუგეშოს სამეფოს დამკარგავის მეფის ასუ-
ლი თავის პირმშოს? რას ეტყოდა ქართველი დედა იმ შავით
და ბნელით მოსილ დროს თავის ნაშობს?

უეჭველია მოუთხრობდა: „ჩვენ ერთობას დაკარგულს,
ჩვენს მამულს დაობლებულს“ ჩვენს დაცემულს გმირობას და
თან მოსთხოვდა, დააბარებდა: „აენთო ცეცხლით გული და
ვით შვილი ერთგული მამულს შესწირვოდა მსხვერპლათ“.

„სული მიკენესის, გული ჩემი მწარედ ღონდება,
რა საქართველოს მწარე ბედი მომაგონდება.

რა მაგონდება, რასაც დედა ნორჩის მიაშბობდა,

იმ უამზედ, როცა საქართველოს სული ხდებოდა“.

ვახტანგმა, თავის დედის ძუძუსთან შენაწოვი, ერთგულათ
შეასრულა და მთელი თავისი ხანგრძლივი სიცოცხლე „მა-
მულს დაობლებულს“ შესწირა და მის აღდგენის ნატვრას და
სურვილს მოანდომა.

„ვხედავდი მრავალთ მაგარ სადგურთ, ტაძართ დიდე-
ბულთ,

მაგრამ შემუსერილთ, დარღვეულთა და დატევებულთ.

ეგრეთ უსულოთ ჩემ თვალთ წინა იდო ტურთა ივერი!“

და გულ დამწვარი კას საყვედურობს:

„თუ ნათელი არს და ნათელი ქეშმარიტების:

მაშ საქართველო ასე მწარედ რისთვის დაემტო?

გარდა მშვენიერის ლექსებისა და სურვილებისა, ვახტანგ-
მა არც პირადი თავგანწირულობა დაიშურა სამშობლოსათვის. 1832 წელს სხვა ქართველ მოღვაწეთა შორის, რომელთაც
განიძრახეს საქართველოს თავისუფლების აღდგინება და შე-
თქმულობა მოაწყეს, ვახტანგიც იღებდა მონაწილეობას და
როცა შეთქმულობა გამოშულავნდა, ისიც რუსეთს იყო გადა-

მაშინვე იმის მეგობარი გავხდები. მინდა მისი ნათლიად ვიყო
და გთხოვთ სახელათ დაარქვათ ბეტსი ტროტვულ კოჭე-
ფილდი.

მრისხანე დიდიდედის მასვლამ ისე იმოქმედა დეჯაჩებზე, რომ მას გული წაუვიდა, და იძულებული გახდენ ზევით, სა წოლ ოთახში აეტანათ და ექიმთან კაცი გაეგზავნათ.

როცა რამდენიმე საათის შემდეგ ექიმი ქვევით ჩავიდა და აუწყა, რომ დედა მშვიდია განთავისუფლდა, დილიდედამ მოუთმენლათ ჰკითხა:

— როგორ არის პატარა გოგონა?

— ბატონი, ქ-ნ კოპერფილდს ვაჟი ეყოლა.

დიდილედა ჩხა ამოულებლივ გავარდა გარეთ, რომ არას-ოდეს აღარ დაბრუნებულიყო ჩვენ ქალაქში.

დედა ჩემი მახსოვს მას შემდეგ, რაც მე დავიწყე ფეხის
აღმა: ხან დედისაგან ჩემ აღმზრდელ პეგოტისთან მიყრბოდი
და ხან პეგოტისაგან დედაჩემთან. მახსოვს ისიც, რომ დედა
ძალიან ლამაზი იყო.

ერთს საღამოს მე და პეგოტი შინ დავრჩიო და მე ვუკითხავდი მას გველაშაპებზე. უცბად დარეკეს ჩვენი ბალის კარების ზარი. ჩვენ წავედით კარების გასაღებათ. შემოვიდა დედა ჩემი, ოოგორც მე მეჩვენა ჩვეულებრივზე ლამაზი და თან შემოჰყვა შავგვრემანი ყმაწვილი კაცი. ეს იყო ის კაცი, წარსულ კვირას ოომ საყიდრადან გამოვიდა კილა.

ამ საღამოს, როცა პეგოტიმ დასაძინებლათ დამაწვინა, ცხარეთ უსაყვედურებდა დედას, დედა-კი ტიროდა. ამ ვაუ-ბატონშა ძალიან ხშირად დაიწყო ჩეკნსა სიარული და ეს პე-გოტის ძალიან არ მოსწონდა.

შემოდგომის ერთ დილას, როცა მე და დედა ჩემი ბაღ-
ჩაში დავსეირნობდით მოგვადგა ცხენით ბატონი მორდისტონი,
ასე ეძახდენ იმ შავგვრემან ვაუბატონს – და გვითხრა, რომ
ლოვსტოფში მიდის მეგობრების სანახავათ. თუ გინდა შენც
გაგასეირნებ ცხენითავ, მე სიამოვნებით დავთანხმდი.

მალე მე და ბატონი მორდსტონი მივაჭინებდით მწვანე
ველზე, გზის პირას. ბატონს მორდსტონს მე ხელით ვეჭირე.
ხანდისხან უკან მივიხედავდი ჩემი თანამგზავრის გასასინჯათ.
მიუხედავათ მისი ბოროტი ჭროლა თვალებისა, მორდსტონი

ძალიან ლამაზი იყო და გასაკვირველი არ არის, რომ დევა ჩემი მას ყურადღებით ექცევდა.

ჩვენ შევეღით ზღვის პირს მდგომ ერთ-ერთ სასტუმროში, სადაც დაგვხვდა ორი ვაჟიატონი სიგარის წევით. იმათ ფილი ხმაურობით მიიღეს მორდსტონი.

— ეს ვიღა ბრძანდება? ჰკითხა ერთმა მათგანმა და მხარში ხელი წამავლო.

— ეს დევი კოპერტილდია, უპასუხა ბატონ მორდსტონმა.

— ბიჭის! მაშ ესა ყოფილა მომჯალებელ ქ-ნ კოპერტილდის არა-სასურველი მზითევი? ჰკითხა იმავე მეგობარმა: — იმ მშვეიცავ პატარა ქვრივისა?

— კვინიონ! შეწყვეტინა სიტყვა ბატონმა. მორდსტონმა — პატარა ფრიაზილათ იყავი! შეიძლება დაგასმინონ.

— ვინ დამასმენს? ჰკითხა კვინიონმა სიცილით,

მე სწრაფად მაღლა ავიხედე, მინდოდა ძალიან გამეგოვისზე ლაპარაკობდენ.

— გინდ ბრუკს შეფილდი, სოქვა ბატონმა მორდსტონმა.

მე მომეშვა გულზედ, როცა გავიგვე, რომ ეს იყო ვიღა-ცა ბრუკს შეფილდი, რადგან სწორეთ მოგახსენოთ, მეგონა, რომ ეს სიტყვები პირდაპირ მე შემეხებოდენ.

ნაადრევ საღამოს ჩვენ დაებრუნდით. დედა-ჩემმა დაიჩოქა ჩემ საწოლთან, რამდენჯერმე შკითხა, თუ რას ლაპარაკობდენ მასზე ბატონ მორდსტონის მეგობრები და ცხადი იყო, ესიამოვნა, რომ მას ლამაზი ქვრივი უწოდეს. ამის შემდეგ, საღამოს, დედა წავიღა სტუმრათ, მე და პეგოტი-კი დავსხედით სასტუმრო ოთახში. პეგოტი წინდებს არუთიებდა, მე-კი გველა-შაბებზე ვუკითხავდი.

პეგოტიმ რამდენჯერმე შემომხედა და პირი დააღლო კი-დეც რიღასიც სათქმელათ, მაგრამ ვერა ჰქედავდა; ბოლოს გაპჩედა და ტკბილათ მითხრა:

— ბატონო დევი, მოდი ერთი გავისეირნოთ მე და თქვენი იარმუტისაკენ და ჩემს მმას ვეწვიოთ ერთი ორი კვირით. რას იტყვით ჲა?

— რა ვიცი; თქვენი ძმა კარგი კაცი კია, პეგოტი? ვკი-თხე მე.

— კარგია მაში მერე რა კარგი კაცია რომ იცოდეთ! აღ-

რაცებით შეჰქვირა პეგოტიმ—იქ ნავებია, გემები, ზღვა, მე-
თევზენი და კიდევ ქმი, რომელიც თქვენ გაგართობთ.

ქამი პეგოტის ძმის წული იყო. მე აღტაცებაში მოვედი,
როცა წარმოვიდგინე თუ როგორ ვისიამოვნებ იარმუტში და
ვუპასუხე, რომ მე-კი დიდი სიამოვნებით წამოვალ იარმუტს,
მაგრამ დედა ჩემი რას იტყვის მეთქი.

პეგოტი დამპირდა, რომ დედას მოველაპარაკებიო და რო-
ცა მე შევნიშნე: როგორ იქნება, რომ დედა მარტოკა დარჩეს,
იმან მიპასუხა:

— ღმერთო ჩემო, ბატონო დევი! მერე ვინ გითხროთ, რომ
დედა თქვენი მარტოკა დარჩება! ისიც ხომ ორი კვირით
სტუმრათ მიდის.

— მაშ თუ აგრეა, მე სიამოვნებით წამოვალ.

დედა ძალიან მალე დავითანხმეთ, და სამგზავროთ სამ-
ზადისს შევუდეგით.

როგორც იყო მოაწია ჩვენი წასვლის ღლემაც. ამის მო-
ლოდინში ვეღარ მომესვენა. მე სულ მეგონა, რომ ან მოუ-
ლოდნელი მიწის ძვრა, ან ქარიშხალი ატყდება, ან კიდევ რაი-
შე სხვა უბედურება ხელს შეეგვიშლის. ჩვენ უნდა გავმგზავრე-
ბულიყავით ეტლით შეორე დილას.

როცა ეტლი მოადგა ჩვენ კარებს მე მიძნელდებოდა დე-
დასთან განშორება და დავიწყე ტირილი. დედა ჩემიც ტი-
როდა. მეეტლემ შოლტი გაჰკრა და ცხენები დაიძრენ. უცბად
დედამ დაუყვირა მეეტლეს, რომ ცხენები დაეყენებინა, მომ-
ვარდა და ისევ დამიწყო კოცნა და ხვევნა. რო იცოდეთ რა-
ნაირი გამოუთქმელ სიკარულით მიუწრებდა დედა!

როცა ჩვენ გავშორდით, მას მიუახლოვდა ბატონი მორდ-
სტონი და მგონია გაჰკიცხა გარდამეტებული გულჩვილობისა-
თვის. მე უკან ვიცექირებოდი და ვფიქროდი „მაგისი რა სა-
ქმეა?“ პეგოტიმაც მიიხედა უკან და ისიც რიღათიც ძალიან
უკმაყოფილო დარჩა.

II.

ცვლილება.

ჩვენ მეეტლეს ცხენი ძალიან ზარმიცი ჰყავდა და ჩვენ
მთელი გზა მიუჩანჩალებდით ისე, რომ მომბეზრდა და ძალიან

ვამეხარდა როცა ბოლოს იარმუტს მივალწიეთ, შესვლისთანაც ვე, ქალაქის პირველ ქუჩაშივე, ცხვირში ფისის და თევზის შინელი სუნი მეტა.

— აგერ ჩემი ქამიც! წამოიძახა პეგოტიმ, — საწყალი, ალბად დიდი ხანი გველიდება.

ქამი მოუთმენლათ გველოდა სოფლის სასტუმროსთან. ის იყო მხარბეჭიანი, ჯანმთელი, წამოსაღეგი ყმაწვილი. თავის მოლიშარე ბავშვურ სახით და ხუჭუჭა თმით ძალიან წაგვდა ცხვარს. მას ეცვა სხვილი ტილოს ზედატანი და შალვარი. ეს შალვარი ისეთი გაშეშებული ტილოსი (ქათანისა) იყო, რომ მგონი უფეხებოთაც თავის-თავათ დადგებოდა. ქამმა აყვანით წამიყვანა სახლში. ჩენ მივდიოდით მისახვევ-მოსახვევ ვიწრო ქუჩებით და სხვა და სხვა ქარხნებს გაუარეთ და ბოლოს ქამმა მითხრა:

— აგერ, ჩვენი სახლიც, ბატონო დევი.

სახლის მაგიერ მოტიტვლებულ არე-მარეზე ზღვის მოშორებით დავინახდ, რალაც შავი რამ — გაფისულ პატარა გემის ან მოზრდილი ნავის მგზავსი. ზევიდან მას ჰქონდა საკვამლე, საკვამლიდან ბოლო ამორიოდა. ამ დიდი ნავის მეტი ამ არე-მარეზე საცხოვრებლათ გამოსაყენი მსგავსი არაფერი ჩანდა-რა.

— ეს ხომ არ არის თქვენი სახლი? დავეკითხე მე, — აი ის, გემს რომ წააგავს?

— სწორედ ის გახლავთ, ბატონი დევი.

მე მგონია არც ერთი სასახლე არ მეჩვენებოდა ასე მიწ-ზიღველი, როგორც ეს უკნაური სახლი. ამ სახლს ერთი მხრით სახურავის ქვეშ პატარა კარები ჰქონდა ამოჭრილი და მის აქტი-იქთ პატარავე ფანჯრები. შიგნით ყველაფერი ისე სუფ-თათ და ლამაზათ იყო მოწყობილი, რომ შეტი არ შეიძლე-ბა. ბუხრის თავზე პირველ ოთახში ეყიდა სურათი: ამ სურათ-ზე გემი იყო დახატული და შიგვე ჩატანებული იყო ნამდვი-ლი გემის ბოლო ხისაგან გამოჭრილი. ქრისტეს კოჭებში ჩანგ-ლები იყო ჩარჭობილი, რომლის დანიშნულებას მე ვერ მიკე-დი. კედლებთან ჩამწკრივებულიყო რამდენიმე ყუთი და სკივ-რი ჩამოსაჯლომათ.

პეგოტიმ გააღო პატარა კარები და მაჩვენა ჩემი საწოლი ოთახი. ამისთანა პატარა ოთახი მე თავის დღეში არ მენახა. იგი გემის ბოლოში იყო მოთავსებული. მას ჰქონდა პატარა სარქმელი იმ ალაგას, საღაც ნავის საჭე იყო. პატარა სარქე სწორედ ჩემი სიმაღლეზე იყო მიკრული, იქვე საწოლი, საღაც მხოლოდ მე თუ გავიძიროთებოდი. აქვე მაგიდაზე ცასფერი ქი-ლით ყვავილების კონა. ამ ოთახის კედლები თოვლზე უთეთრესი იყო. ჭრელი ნაჭრების საბნასაგან თვალები მიჭრე-ლდებოდა. მაგრამ ყველაზე მეტათ გამაკვირვა ამ უკნაურ სახლში თევზის ძლიერმა სუნმა. რაღესაც მე ცხვირსახრცს ვი-ლებდი ხოლმე ცხვირის მოსახოუაა მეგონა რომ შიგ ზღვის კიბორჩხლები იყო გახვეული. მე ჩემი დაკვირვება გავუზიარე პეგოტის და მისგან გავიგე, რომ მისი ძმა კიბორჩხლებით ვაჭრობს.

ჩვენ დაგვიხვდა ერთი ძალიან ზრდილობიანი ქალი თეთრ წინსაფარით, ის წამდაუწუმ თავს გვიკანტურებდა. ამის გარ-და ჩვენ შეგვეგება ლამაზი პატარა გოგონა ცისფერ მძივებით ყელზე. კაი საღილის შემდეგ მოვიდა ჩემი გამდელის ძმა, ბა-ტონი პეგოტი, სახლის პატრონი. ის გულლიად მოგვესალმა — შემდეგ წავიდა ცხელი წყალით პირის დასაბანათ, რაღვან ცივი წყლით ჭუჭყს ვერ მოიშორებდა. რამდენიმე წუთის შემ-დეგ ის ისევ დაბრუნდა; ახლა მის სახეს კეთილი გამომეტყვე-ლება მიეღო. მაგრამ ისე წითელი-კი იყო რომ მე აზრათ მო-მივიდა საერთო ხო? არა აქვს-რა იმ კიბორჩხლებთან, რომ-

ლებსაც წყალში ომ ჩაუშვებენ შავები არიან, იქიდან ომი
ამოიღებენ—კი სულ მთლად წითლები ხდებიან.

ჩაის შემდეგ, როცა ყველაფერი მიალაგ-მოალაგეს და
კარებიც ჩაკრტეს (უნდა მოგახსენოთ, რომ ძალიან ცივი და
ნისლიანი ღამე იყო) მეჩვენა რომ მე ისეთ საოცნებო კოშკ-
ღარბაზში ვარ, რომლის წარმოდგენაც ძნელია, რაც უნდა აღ-
ტაცებული გონებისა იყოს ადამიანი. ჩვენ ყველანი დიდ ოთახ-
ში ვისხდით, გაჩაღებულ ბუხრის წინ, მე ვგრძნობდი რომ ეხლა
საუკეთესო დროა მეგობრული ბაასით თავის შექცევისა.

— მითხარით ერთი ბატონი პეგოტი, ვკითხე მე,— იმი-
ტომ ხომ არ უწოდეთ ქამს მაგისთანა სახელი, რომ აქ თითქოს
ნოეს კილობანზი სცხოვრობთ.

— მე მაგისთვის არავითარი სახელი არ დამირქმევია. ბა-
ტონი, მიპასუხა ბატონმა პეგოტიმ,— ეგ სახელი დაარქვა მის-
მა მამამ, ჩემმა ძმამ ჯოებ.

— მე-კი მეგონა რომ თქვენა ხართ მაგის მამა... მამა
თქვენი, ქამ, ალბათ მოკვდა?

— დაირჩო, მიპასუხა ბატონმა პეგოტიმ.

— ჰატარა ემილია? ვკითხე მე და შევხედე ცისფერ მძი-
ვებიან გოგონას—დავიჯერო ეგეც არ არის თქვენი ქალი?

— არა, ბატონი, ემილია ჩემი ცოლის-ძმის, ტომის ქალია.
ისიც დაირჩო. მიპასუხა ბატონმა პეგოტიმ.

— მაშ თქვენ, ბატონი პეგოტი, შეილები არა გყავთ?

— არა, ბატონი დევი, არა, მიპასუხა მან სიცილით,—
უცოლო გახლავარ.

ძალიან გამიკვირდა. აქნობამდის მეგონა, რომ თეთრ წინ-
საფარიანი ქალი ბატონ პეგოტის მეუღლე იყო, მაგრამ ის
გამოდგა ქალბატონი გუმშიჯი, ბატონ პეგოტის ამხანაგის
ქვრივი.

როცა ჩემ ოთახში წამიუვანეს დასაძინებლათ, მაშინ მივ-
ხვდი ჭერში რისთვის იყო მირჭობილი ჩანგლები; ამ ჩანგლებ-
ზე ბატონმა პეგოტიმ და ქამმა თავიანთი საწოლები ჩამოკიდეს
და ამ საწოლებში ჩაწვენ.

მანამ ჩამეძინებოდა—ზღვაზე და მის არე-მარეზე ქარი ისე
გაძლიერდა, რომ ძალიან შემეშინდა როგორმე ღამე წარღვნა
არ მომხვდარიყო, მაგრამ მომაგონდა, რომ გემზე ვიმუშები

და თუ მაინც და მაინც მაგისთანა უბედურება მოხდებოდა ჩვენთან უბედურება მოხდებოდა ჩვენთან
თან ხომ ბატონი ჰეგოტი იყო და მაშინათვე დავშვიდის დავშვიდის მოხდებინათ გავატარეთ.

როგორც—კი მზის პირველმა სხივებმა ჩემ პატარა სარკე-
ზე შეითამაშა, მე მაშინათვე ტანთ ჩავიცვი და ემილიასთან
ერთად წავედი ზღვის პირას კენჭების ასაკრეფათ.

— შენ, მგონია, ნამდვილი მეზღვაური უნდა იყო? და-
ვეკითხე ემილიას.

— არა, მიპასუხა ემილიამ,—ზღვისა შეშინიან.

— როგორ თუ გეშინიან, უთხარი მე და წელში გავიჭი-
მე—მე სულაც არ შეშინია ზღვისა.

— მე იმიტომ მეშინია, რომ ის ბოროტია, ჩემ თვალ-წინ
ნაფოტათ აქცია ისეთი დიდი გემი, როგორიც ჩვენი სადგომია.

— შენი ბიძა გულ-კეთილი კაცია?

— გმ! გულ-კეთილი კაცია? მითხრა ემილიამ,— ისეთი
გულკეთილია, რომ მდიდარი ვყოფილიყავი უეჭველად ვაჩუ-
ქებდი ცისფერ ხავერდის კურტკას ალმასის ღილებით, წითელ
ხავერდის ჟილეტს, სამ კუთხიან ქუდს, დიდ ოქროს ძეწკვს,
ვერცხლის ჩიბუხს და ერთ კოლოფ ფულს.

— გინდა გახდე მდიდარი?

ემილიამ შემომხედა, გაიცინა და მითხრა:

— ბარებ ძალიან მინდა. მაშინ ჩვენ ყველანი გავდიდ-
კაცებოდით: მეცა, ძია დანიცა, ქამიცა და ქალბატონი გუ-
მიჯიც. მაშინ ჩვენ ქარიშხალს არ შევუშინდებოდით და სა-
წყალ მეთევზეებსაც უბედურების ღროს ვაჭველიდით.

მე ძალიან შემიყვარდა პატარა ემილია და ჩვენ მთელ
საათობით დავსეირნობდით იარმუტის მიღამოებში და ღრო
სწრაფათ გარბოდა.

მალე ჩვენი სახლში დაბრუნების ღროც დადგა. ჩემი
იარმუტში ყოფნის ღროს ერთხელაც არ მომგონებია სამშობ-
ლო სახლი. როცა ჩვენ ქალაქს ვუახლოვდებოდით პომინდა
მოუთმენლათ დედის ნახვა. მაგრამ დედის მაგივრათ შინ და-
გვიხვდა ვილაც უცხო მოსამსახურე ქალი.

— ერთი მითხარ, ჰეგოტი, ვუთხარი საცოდავი ხმით—
განა დედა ჯერ არ დაბრუნებულა?

— როგორ არ დაბრუნებულა! მითხრა პეგოტიმ—დიდი

ხანია შინ არის. მაგრამ მომითმინე, დევი... მე უნდა რამე
გითხრა.

სამზარეულოში წამიყვანა და კარები შემოიკეტა.

— ყური დამიგდე, ჩემო კარგო დევი, დაიწყო პეგო-
ტიმ, — დიდი ხანია უნდა შემეტყობინებინა შენოვის ცოტა
რამ, მაგრამ შესაფერო ღრო ვერ ჩავიგდე. შენ, ბატონო დევი,
ახალი მამა გყავს.

— ახალი? გავიმეორე...

პეგოტიმ ლრმათ ამოიოხრა, თითქოს რაღაც ძნელათ გა-
დაყლაპაო, და მითხრა:

— არ გინდა ის ნახო?

— არა, არ მინდა.

— მაშ, დედის ნახვაც არ გინდა! მითხრა პეგოტიმ.

რაკი ეს გავიგონე მაშინ აღარ გავუძალიანდი და ჩვენ
პირდაპირ სადარბაზო ოთახში შევეღით, პეგოტიმ იქ მიმატო-
ვა. აქ ბუხრის წინ ერთ მხარეს დედა ჩემი და მეორე მხარეს
ბატონი მორდსტონი იჯდა. დედას ხელიდან ხელსაქმე გავარდა
და სწრაფად, თუმცა გაუბედავათ, როგორც მეჩვენა, წამოდგა
სავარძლიდან.

— ახ, კლარა, ჩემო კარგო, უთხრა ბატონმა მორდსტონ-
მა, — ნუ ივიწყებ, რასაც შენ გეუბნებინა. პატარა შეიმაგრე
გრძნობა, თუ ღმერთი გრწამს. აბა, ჩემო კარგო დევი, რო-
გორა ხარ?

ბატონ მორდსტონს ხელი ჩამოვართვი. ერთის წუთის ყოყ-
მანის შემდეგ მივუახლოვდი დედას და ვაკოცე, იმანაც მაკო-
ცა, ნახათ გადამისო ხელი მხარზე და შემდეგ ისევ აიღო ხელ-
საქმე მე მივეღი ფანჯარისთან, პატარა ხანს ვიხედე და მერე
ვიხელოე თუ არა ღრო გავედი ოთახიდან და ზევით ავედი. ჩემი
საყვარელი საწოლი ოთახი აღარ დამიხედა და მე სადღაც სხვა
ალაგას უნდა დამეძინა. მე ქვევით ჩავედი და ვეძებდი რაიმე
წინანდელის მზგავსს, მაგრამ ყველაფერი ვამოცვლილი და-
მიხვდა. შეუმჩნევლათ გავედი ეზოში, მაგრამ იმ წამსვე უკან
გამოვბრუნდი, რადგან ცალიერ ძალლის ქახში ეხლა დიდი
ძალლი დაბინავებულიყო ისეთივე ბოხ-ხმინი და შავ-ბალნია-
ნი, როგორიც ჩემი ახალი მამა. მან დამინახა თუ არა შაში-
ნათვე ჩემკენ გამოექანა.

մյ Բազեած աթլած միհենոլ սաֆոլ ռոտաեմի, Ռազմական
սածանու լա օյնօնքամթուս վտորութի, մանամ առ համեմոնա.

Ճաթօնալցամա, հուրա բոլամպ ճամոմահա „Ըեզո“ լա սածանո
հաջամենալա խերութուլ տազութան. յը ճյելա լա չըգունի
ովզեն հյիմ սանածացա.

— Ըեզո, մոտերա ճյելամ, հա ճազեմարտա?

մյ համակարութա ամ կոտեցամ լա ցութասոյեց:

— արագյուրո.

մյրյ ճաթացիկին մեռուր ջայրդիյ լա ծալութի հայմա-
լոյ սաեց, հոմ հյիմ աշակաեթեղդուլու բուիցո ճամեմալա լա մար-
տալու առ ճամեթյլացնա.

— Ըեզո, մոտերա ճյելամ: — հյիմու Շալուու!

մթ նույուածմա ճյելատ օմոյմեդյ հյիմի, մազրամ լա ազայր
ուրութեղը լա ճյելաս ելու ջարու, հուրա լին օյսպյեն ճյեն.

— յը սուլ Շենու ծրալու, չյըուրո, ծորուր ճյելակապուր,
լութերա ճյելամ: — էո, սուլ Շենու ծրալու. Շեն Շյամւու հյիմս
Շզուլս մյու լա օւուպ, յոնպ հյեմտաս ժորտասու. հա լուրութեասա
յը? սոսարուլուս մազոյրատ — մեռլութ բանջառա — յաբաս վեցուա.

այ վոցրենո հոմ յուլոսուպ ելու Շյեմեռ, մազրամ յը ելու
ու արու չյըուրուսա ոյու լա արու ճյելուս, յը օյու ծագուն
մորճութոնուս ելու.

— հա ամէացու, յլուրո, հյիմու յարցո, լութերա ման, — յանա
ճագայությունա. ջամացրնու, հյիմու յարցո.

— մյ նույուլունանատա յար, յըուարդ, մուսպյեն մազուրատ
յուպու նածոյչիյ մաջազրիքըն, լուծաւս ճյելամ.

— հաջու յյյեզոտ, հյիմու սուլոյո, լութերա ծագունմա մորճ-
ստոնմա լա մոյեցու — մյ լա ճյելու համոցալու.

ճյելա Քայութա, չյըուրում թիւխարյա Շյեմութեւ լա ճյելաս
յաշըցա. հուրա հյեն մարտոյանո ճազրիտ ծագունմա մորճութոնմա
հայրու յարեցո, ճաջաւա յամից, ճամապյենա տազու ին մյելուցի
Շույ լա մոմահյուրու նորուսաեմու. յաբութեանութու, հոմ հյիմու ուզա-
լուցի յարեազ մուսկը հյերութուցն մաս.

— ճազու, մոտերա լա բուիցո Շյույմի, — մուսկը յազո
յանցոնարու լուցո ան օմուլու հոմ մուռլուպ, հոգուրա զգո-
սու, հաս յուժամդո?

— առ յուս.

— მე ვცემდი — დიახ, მე ცემით მოვკლავდი, განაგრძო მან. — მე დავიფიცე, რომ ჭეუას გასწავლი, მთლად შენი სისხლის დაღვრაც კი რომ იყოს საჭირო. ე რა გაქვს სახეზე?

— ჭეუკი, ვუპასუხე.

ჩემზე უკეთ იცოდა რომ ეს ცრემლის კვალია, მაგრამ ოცჯერაც რომ ეკითხა ამაზე და ვეცემე კიდეც, სიკვდილს ვირჩევდი და არ გამოვუტყდებოდი რომ მრტირნია.

— შენ უჭეულო არა ყოფილხარ, მითხრა მან თავის ბორტი ღიმილით: — ხომ გესმის, რომ მე ყველაფერსა ვხედავ. წალი, პირი დაიბანე და ჩავიდეთ ქვევით.

დარწმუნებული ვიყავი რომ წინააღმდეგობა გამეშვია ია-ტაკზე დამანარცხებდა.

— კლარა, ჩემო სულიკო, უთხრა ბატონშა მორდსტონშა როცა შემიყვანა ოთახში. — იმდი მაქვს ალარ შეგაწუხებს. შენ აღრინდელივით გამხიარულდები.

ღმერთმა იცის რანაირად მინდოდა გამეგონა ერთი ტკბილი სიტყვა მაინც! მაგრამ იმისგან მე ტკბილი სიტყვა არ გამიგონია, ვხედავდი, როგორ სწუხდა დედა, როდესაც შეშინებული გარშემო თვალებს ვაცეცებდი.

ერთხელ ჩვენ სამნი ვსადილობდით. საღილის დროს გავიკონე, რომ სალამოს ჩამოვა ჩვენთან ბატონ მორდსტონის უფროსი და.

საღილთ უკან ჩვენ ალაყაფის კარებს მოალგა ეტლი და ბატონი მორდსტონი დის დასახვედრათ გავიდა. დედაც გაპუვა, მაგრამ კარებში შედგა და მომეხვია, მომეხვია საჩქაროთ, თითქოს ვისიმე ეშინოდა. ხელი ჩამჭიდა და ქურდულათ გამატარა, გავედით თუ არა ბაღჩაში საჩქაროთ თავი გამანება. და ქმარს მკლავი მკლავს გაუყარა.

მოსული სტუმარი იყო ქალბატონი მორდსტონი. ეს იყო პირჭუში, შავთმიანი და გრძელ-ცხვირა შავი ხშირი გადაბმული წარბებით.

ის დიდი სიამოვნებით შემოიყვანეს ოთახში. მან შემოხედა და ჰქითხა:

— ეს თქვენი ვაჟია, ჩემო რძალო?

— დიახ, — უპასუხა დედამ.

— საზოგადოთ ბიჭები არ მიყვარს, სთქვა ქალბატონშა მორდსტონშა — გამარჯობა, ბიჭიკო!

ქ-ნი მორდსტონი სტუმრათ კი არ მოვიდა, არა, ის ჩვენ-სა უნდა დასახლებულიყო. მან ხელში მთელი სახლი ჩაიგდო და დედა აღარათრათ მიაჩნდა, მას როგორც უნდოდა ისე ძიშვავდა საქმეები, ეს კი დედას სწყინდა.

და-ძმა ორთავე პირქუში იყვენ და ჩვენ სახლშიაც მო-წყენილობა შემოიტანეს. ერთხელ როგორლაც დაიწყეს ლა-პარაკი იმაზე, რომ დროა სასწავლებელში მიმაბარონ. ეს აზრი პირველათ ბატონშა და ქალბატონ მორდსტონებმა გამოსთქვეს და დედა, რა თქმა უნდა, საჩქაროთ დაეთანხმა. სანამ-კი სახლ-ში უნდა მესწავლა. თავის დღეში არ დამავიწყდება ეგ გა-კვეთილები. თითქოს დედა მასწავლილა, ნამდვილათ-კი მასწავ-ლილენ ბატონი მორდსტონი და მისი და.

გაკვეთილი სასტუმრო ოთახში იყო ხოლმე, და-ძმის თა-ნადასწრებით. ერთი ამ პირქუშ აღამიანების შეხედვა სულ ამრევ-დამრევდა და გაკვეთილი მავიწყდებოდა.

— ახ. დევი, დევი! მეუბნეობდა დედა — რა დაგემართა!

— კლარა, შენიშნავდა ხოლმე ბ-ნი მორდსტონი. — უნდა მტკიცეთ მოექცე. ყოველთვის ნუ ეუბნები: დევი, დევი! ალერ-სით ვერას გააწყობ, საქმე იმაშია: იცის თუ არა გაკვეთილი.

— მაგან გაკვეთილი არ იცის, — გადაჭრით იტყოდა ჩემდა შემსაზარათ ქ-ნი მორდსტონი თვისი ბოხვი ხმით.

— მეც ასე მგონია, რომ მაგან გაკვეთილი არ იცის, ეთანხმებოდა დედა.

— მაშ დაუბრუნე, კლარა, ეგ წიგნი. დევ გაკვეთილი დაისწავლის. — შენიშნავდა ქალბატონი მორდსტონი.

ყველაზე მეტი შესაწუხარი ამ გაკვეთილების დროს ის იყო, რომ დედაჩემს ეგონა — არავინ მითვალთვალებსო, არავინ მხედავსო და ტუჩების მოძრაობით ცდილობდა ეშველნა ჩემ-თვის. მაშინ მორდსტონი ყრუ და გასაფრთხილებელ ბოხი ხმით წარმოსთქვამდა ხოლმე:

— კლარა!

დედაჩემი შეშინდებოდა, გაფითრდებოდა და მორცხვათ იღიმებოდა.

ბ-ნი მორდსტონი-კი დგებოდა სკამიდან, იღებდა წიგნს

ხელში და ან თავში, ან ყბაში მომარტყამდა, ან წამავლებდა. კისერში ხელს და ოთხიდან გამტყორცნიდა.

ჩემი წვალება ამითი არა თავდებოდა, რადგან იმდენს გაკვეთილებს მაძლევდენ, რომ იმის დასწავლა მეორე დღისათვის ყოვლად შეუძლებელი იყო. ასე მასწავლიდენ ექვსი თვის განმავლობაში და თუ სრულიად არ გამოვტვინდი ეს იმით აიხსნება, რომ ჩუმ-ჩუმათ ვკითხულობდი წიგნებს მამი-ჩემის ბიბლიოთეკიდან.

ერთ დილას შევედი ოთახში ჩემი წიგნებით. დედა კაი გუნებაზე არ დამიხვდა. ქ-ნი მორსტონი-კი თითქოს საომრათ იყო გამზადებული. მამინაცვალის რბილ წკეპლის ბოლოს რაღაცას უბამდა, ეს წკებლა, საცდელათ, ჩემთან ორიოდ ჯერ აიქნია.

— აკი გეუბნები, კლარა, რომ ჩემთვის ძალიან ხშირად უცემიათ, უთხოა ბ-ნ მორდსტონმა.

— რაღა ლაპარაკი უნდა, ეგ ჩვეულებრივი საქმეა, დაე-მოწმა ქ-ნი მორდსტონი.

— მართალია მე გეთანხმებით, ჩემო ჯენნი წაილუდლულა დედამ, — მაგრამ ედუარდს ცემამ სარგებლობა მოუტანა?

— მაშ შენა გვონია მაწყინა, კლარა? მკაცრად დაეკითხა ბ-ნი მორდსტონი.

მე მივევდი რომ ჩემზე ლაპარაკობდენ და შევხედე ბ-ნ მორდსტონს, იმანაც შემომხედა.

— აბა დევი, მითხრა მან და თვალები საშინლათ დაბრიალა. — დღეს კვლავანდელზე ბეჯითათ უნდა მითხრა გა-კვეთილი, თორემ...

და ხელახლად ისე გაიქნია წკეპლა, რომ მისი შეუილი მოისმა. ამის შემდეგ დიდი ამბით წკეპლა გვერდით მოიდო და წიგნი გადაშალა. ეს, საკმარისი იყო რომ სულ დავბნეულიყავ. მე ვგრძნობდი, რომ მთელი გაკვეთილი თავიდან გა-მიქრა, ტყუილათ ვცდილობდი დავმშვიდებულიყავ, მაგრამ გა-კვეთილები წარმოუდგენერლი სისწრაფით მიჰკროდენ ჩემგან.

თუ გაკვეთილის დასწყისი დამავიწყდა, ბოლო რაღა შე-ცოდინებოდა. როცა საქმე ამოცანის გაკვეთებაზე მიდგა და სა-კითხი იყო რამდენჯერ უნდა დამკრან წკებლა. დედამ ქვითინი ამოუშვა.

— კლარა! — მეტრით უთხრა ქ-ნ მორდსტონშა.

— ცოტა უქეიფოთა ვარ, ჩემო ჯენი, უთხრა დედამ.

მე შევნიშნე როგორ დაკვირვებით შეხედა ბ-ნ მორდსტონ-მა დას, როცა სკამიდან წამოჟგა და ხელში წკეპლა აიღო.

— გამიგონე ჯენი, უთხრა მან: — არა მგონია რომ კლა-სამ აიტანოს ის წვალება და ტანჯვა, რომელიც მას მიაყენა დავითმა. დავით წამომყევ ზევით.

როცა კარებისაკენ წამათრია, დედამ ჩვენსკენ გამოიწია, მაგრამ ქ-ნი მორდსტონი გზაზე გადაელობა და უთხრა: „ხომ არ გადირიეთ!“ მე დავინახე როგორ დედამ ხელებით ყურები დაიცო და გავიგონე კიდეც მისი ქვითინი.

ბ-ნ მორდსტონს მე მივჰყვანდი ნელა და დიდი ამბით, თითქო დღესასწაულზე. ცხადი იყო რომ დიდათ ასიამოებებდა ჩემი გაწევპლა: შევედით თუ არა ოთახში ამოიდო ჩემი თა-ვა იღლიის ქვეშ.

— ბ-ნო მორდსტონო, ბ-ნო მორდსტონო, დავიყვირე მე — გამიშვით, ნუ მცემთ, გაკვეთილი ვიცი, ვცდილობ ვისწავ-ლო, მაგრამ თქვენთან და ქ-ნ ბორდსტონთან ომერთმანი არ შემიძლიან... არ შემიძლიან.

— გარბელა შვილისა.
(თარგმანი)

თითქმის წლის-წლის ... იცნობინ ძალებით გადასციან ... სამარტინი შემდინარებულ ების ცნობის დაცვულობის თუ...
ბიძიას ნააშბობი.
 (ბაჟშების ქხოვრუბილენ)
დიაკვნის ნააშბობი.

რი-სამი დღე დიაკვანს ხმა-კრინტი ვერ დავა-
 ძრენეთ... მრავალი გლეხობა მოლიოდა მის
 სანახავათ და ამბის გასაგებათ... თუმცა იგი
 ფიზიკურათ სრულებით გამოკეთდა: მიდი-მო-
 ლიოდა აქეთ-იქით, მაგრამ ლაპარაკით ვერა
 ლაპარაკობდა, მხოლოდ ენას ატრიალებდა.
 უსუსური ბავშვით რალასაც ლულლულებდა, ცდილობდა
 ცნობის მოყვარეთათვის თავისი თავგადასავალი ეამბნა, მაგრამ
 სულ ამათ... ერთი კვირის შემდეგ ერთს დიღას, როდესაც
 მთელი სოფელი მინდოო-ველათ იყო გასული სამუშაოთ და,
 მე კი შინ ჩაის რომ შევექცეოდი, ჩვენსა შემოვიდა დიაკვანი
 და სიცილითა და ღიმილით „გამარჯობა“ მითხრა... ისე თქვნს
 ახალგაზრდა გულს მიეცეს შვება და ლხენა, როგორც ამ გა-
 რემობამ ვამახარა მეც და დედაჩემიც... მივსვით-მოესწორ სა-
 ჩქაროთ მე და დიაკვანმა ჩაი და გავედით გარეთ, ჩვენს კაქ-
 ლის-ხის ქვეშ დავსხედით მარტოთ-მარტონი, უმოწმოთ, შეუმ-
 ჩნეველათ... ქსეთი სიცუმლობა თვით დიაკვანმა მორნდომა,
 რადგანაც, როგორც ეტყობიდა, რცხვენოდა თავისი მხდალო-
 ბისა; ჩემთვისაც ხელ-საყრელი იყო ეს კეკე-მალულობა, რომ
 ხალხს არ გაეგონა ეს ამბავი და ისედაც ცრუ-მორწმუნობის
 ნისლში გახვეულს, არ დაეჯერა ყველა ეს ნაამბობი... დია-
 კვანმა კიდევ აქეთ-იქით მიიხედა და როცა დაჩრწმუნდა, რომ
 ყურს არვინ გვიგდებდა, მიამბო შემდეგი: „მშვენიერი საღამო
 იყო როდესაც ჩემი ცოლი-ძმიდან წამოვედი... ნიავი ქრო-
 და და ღვინისაგან ჩემს შეჭარხლებულ სახეს სიამოვნებით
 ეფინებოდა... ღილინითა და ლხენით შეუდები ალევის აღ-
 მართს... ღილი სიჩუმე და მყუდროება იდგა... ხანდახან ჩემი
 ხმა თუ, ან კვირტას მოხდენილი „ბაჟა-ბუკი“ არღვევდა ამ

სიჩუმეს... „სახიფათო“ გზას მივადექი... არე-მარე ბინდით იყო მოცული, მაგრამ მე მაინც ყველაფერს გარჩევდი... ამ დროს მელიამ წინ გამომირბინა და „სახიფათოსაკენ“ გაეშურა... მე ცუდათა მაქვს მისი ნახვა დაცლილი, მაგრამ მე მაინც გავკერძი და უკან გავყე. ჯერ გული საგულეში მქონდა—სულ იმ სავერანო მელიაზე ვფიქრობდი... ამ დროს რაღაც ფაჩი-ფუჩი მომესმა... ცხენი შევაყენე... ცოტა სული მოვიბრუნე... შიშის ზარბა დამკრა... — „გიორგი!... გიორგი!... აა, გიორგი!...“ მომესმა ხმა და ძახილი... ხმა ნაცნობი... ჩემი ცოლის ხმა... სულ მთლათ დავდნი... გზა-კვალი ამერია, ცხენზედ ველარ ვინძრეოდი... — „გიორგი!... გიორგი, აა, გიორგი!...“ მომძახა კიდევ და პატარათი გაანათა კიდეცი... მერე უფრო ძლიერი ნათელი მოეფინა არე-მარეს და სიცილი მომესმა... დავინახე... ნაძღვილათ ჩემი ცოლი იყო... ხეზედ იჯდა... თმას იგარცხნიდა... გიორგი!.. ხა! ხა! ხა! შემომძახა... წამოვიდა ჩემკენ... უკან შემომიჯდა ცხენზედ... ახლა-კი მივხვდი, რომ ავი სული იყო... ძალა შევიკრიფე... ამოვიდე ხანჭალი... მივკუწ-მოვკუწე იგი... ვახსენე სამას-სამოცდა წმიდა გიორგი და მერე-კი რა მოხდა აღარა მახსოვს-რა, დანარჩენი თქვენ უნდა იცოდეთ.“

მე სმენათ ვიყავი გადაქცეული; ყველა მისი სიტყვა, ყველა მისი გამომეტყველება, მისი სულიერი მღვიმარეობა, აღვიბეჭდე გულში და ამ სიტყვებით მიგმართე მას: „ჩემო გიორგი! ვაჟ-კაცო გიორგი! ეს ყველაფერი შენი თავგადასავალი სინამდვილესთან შორს არის, შენი ოცნებების ნაყოფია და ამასთანავე სიმთვრალის შედეგი და სხვა არაფერი... ვიცი, რომ შენ მრავალჯერ გაგრელია ის გზა, არაფერი არ შეგმოხვევია, რადგანაც ფხიზელი ყოფილხარ... გაე-კაცობა და-გიმსახურებია და მოღი და ღლესაც ეს ამბავი ჩვენში დარჩეს, ნურავის ნუ გაუზიარებ შენს თავგადასავალს და ისედაც ცრუ-მორჩმუნოებით აზეირთებულ ხალხს შიშის ზარს ნუ დასცემ... თქმა იყო და პირობის დადება, რომ გიორგის ეთქვა გლეხებისთვის: „მთვრალი ვიყავი, ვიღასთანაც ჩეუბი მომივიდა, ცხენი დამიჭრეს და მე ცხენიდან გადმომაგდესო“. ჩვენმა საშუალებამ გასჭრა: გლეხებმა ჩვენი ნაამბობი ნამდვილ ამბათ მიი-

დეს, იკინეს, იმხიარულეს და მთხოვეს წამეკითხნა რამე ამათ-
თვის; მეც არ დავზარდი და შემდეგი ამბავი წაუკითხე:

ტრიალ-მინდორზედ.

(მონადირეს ნაამბობი)

მარიამობისთვის ნახევარში მოხდა ეს ამბავი... დიდი სი-
ცხე-პაპანაქება იდგა... მზე ძრიელ აჭერდა... მე, როგორც
გატაცებულმა მონადირემ, არ დავდიე ამისთან „სავერანო“
დღეს და მინდვრათ გავედი სანადიროთ... ბევრი ვეხეტიალე...
ბევრი ვეცადე, მაგრამ ვერას გავხდი, ვერც ერთს ნადირსა და
ფრინველს მე ვერსად შევხვდი... ძალიან შორს მომიხდა წა-
სვლა და ისე შემომილამდა, რომ მე ვერაფერი გავიგე-რა!..
შინ წასვლა დამეზარა, რადგანაც მეორე დღესაც უნდა სანა-
დიროთ წამოვსულიყავი და ვამჯობინე იქვე მინდორში დარ-
ჩენა და ლამის თევა... მალე ცეცხლის შუქი შევნიშნე, იქით-
კენ წავედი და ლამის შეხერ-ბიჭებთან ახლო, ერთს ბუჩქის
ძირს, ბიჭების შეუტჩნევლათ, მოვიკალათ.

სულ ხუთი ბავშვი იყო: თედო, პავლე, ილიკო, კო-
ტე და ლექსო. ყველაზე უფროსი, თედო, ისე 14 წლისა
იქნებოდა... ეს კარგი წამოსადეგი „ტალიკი“ ბიჭუნა ჩანდა.
მის მოღრუბლულ შუბლის ქვეშ ლამაზი, უუშუნა თვალები
გამოიცირებოდა... მეორე ბიჭი, ილიკო, ლაპარაკში სხვაზე
მეტს ამპარტავნობას იჩნდა და მეტსაც ლაპარაკობდა... უვე-
ლა ნიშნითა ჩანდა, რომ იგი მდიდარ ოჯახს ეკუთვნოდა და
მინდორში ისე, გასართობით გამოჰყოლოდა ბიჭებს... ამას
ზოლ-შემოვლებული ჩითის ხალათი ეცვა და კანჭებს შალალ-
ყელიანი ჩუსტები უმშვენებდა... მესამე ბავშვი პავლე, ერთი
შეხედვით არ მოგეწონებოდათ, მანამ კარგათ არ დააცექებდე-
ბოდით მის ცოცხლათ და პირდაპირ მაკერალ ბრიალა თვა-
ლებს... ამას ეცვა ჩითის ხალათი და ქამრის მაგიერ ბაშარი
ერტყა... კოტე მაკვირვებდა ჩუმი და მოწყენილი შეხედულო-
ბით და შეწუხებული სახით. სულ პატარა ლექსოს მე ხომ
სრულიათაც ვერ შევნიშნავდი, პავლეს რომ იგი არ მიეპა-
ტიქნა ახალ შემწვარ სიმინდზე. ჩვენს ახლო ცეცხლს გუ-
გუნი გაპქონდა და კარგათ შორს აწვდიდა ნათელს... თედო
დაჩოქილი სწვავდა სიმინდს, პავლე მხარ-თეძმზე წამოგორე-

ბულიყო, ილიკო კოტეს ახლო დაპირქვავებულიყო დათე-
დოს მოძრაობას თვალს ადევნებდა... კოტეს ასკილივით შირს
ჩაეციდნა თავი და თითქმ რაღაზედაც ნაღვლობდა... ლექსო
ადგილიდან არ ინძრეოდა .. დიღი ბიჭები ისევ ისე ალაპა-
რაკდნ .. ბოლოს ლექსო შეეკითხა ილიკოს:

— მაშ აგრე-ჰა, შენ თვითონ ნახე ალი?

— არა, მე არ მინახამს... ბატონიანთ მოჯამაგირეს უნა-
ხავს. მიუგო ილიკომ შეშინებული ხმით.

— ალი უფრო რა ადგილის იცის? — ჰკითხა კოტემ ილი-
კოს.

— ძველ ნასახლარებში იცის ხოლმე განა, ილიკო? — წა-
მოიძახა ლექსომ.

— ჰოდე... ჩვენებიანთ ნასახლარშიაც იმდენი ალები
ყოფილა, იმდენი, რომ, ხუთი წელიწადი რომ თვალო, ვერ
დასთვლი... ერთხელ მეც გავიგონე ალის ხმა! ...

— როგორ? ძალიან, ძალიან დაიყვირა? — ჰკითხა თედომ.

— ი როგორ იყო: ერთხელ ბლომათ შევეკრიფენით
ბიჭები და ჩვენებიანთ ნასახლართან „კეკე-მალულობასა“ *)
ვთამაშობლით. ვითამაშეთ ბევრი, ვითამაშეთ და, როდესაც
დავიღალენით, იქვე კედლის ძირს მივსხედით და ზღაპარს უამ-
ბობდით ერთმანეთს. მშვენიერი მთვარიანი ღამე იყო... უც-
რივ ვიღამაც ქვა გამოისროლა... აქეთ-იქით დავიწყეთ ყურე-
ბა და ვერავინ შეენიშნეთ... კიდე გაშიისროლა ქვა და თი-
თქმ ცხვარი არისო, ერთი საშინლათ დაიბლავლა... ჩვენ ში-
შით გულები გაგვისკდა და შინისკენ გავიჭეცით... ბიჭო, კო-
ტე, განა შენ არ გახსოვს, შენც რომ იქ იყავი?!

— ჰო, მართალია იქ ვიყავი... ი ვერანამ რო ჩახველა
კიდეც... — დაუმატა კოტემ.

— არა, არ დაუხველებია, მაგრამ დაიბლავლა-კი.

— დედა არ მომიკვდება შე თვითონ გავიგონე, რომ და-

*) „კეკე-მალულობა“ ძალიან კარგი, სასარგებლო სიბავში თა-
შაშობაა. კარგი იქნება შშობლებმა და აღზმრდელებმა დადი უურად-
ება მაქციონ სუ შესანიშნავ თამაშობას, მაგრამ ამის შესახებ შეც-
დები მალე გაუზიარო შშობლებს ჩემი აზრი. ად. ნათაძე.

ახველა... აკი გითხარით კიდეც—ის სავერანო რაღას ახვე-
ლებს მეთქი... ა

— უჲ, რა ოხერი ჩამა ყოფილა,—თქვა მკრთალი და
შეშინებული ხმით ლექსომ—იცით ბიჭებო, ალს ფეხებამდის
ომები აქვსო... წამოილუდლულა ლექსომ და საშინლათ გან-
კალდა.

— წიპრანავ, ეგ მე არ გითხარი?—შეუტია პავლემ.

— დიდი ფრჩხილებიცა აქვსო... იმ ფრჩხილებს ვინც
დააჭრის, იმას ალი მოსამსახურეთ წაჟყვებაო, —დაუმატა ილი-
კომ.

— ხერკელაანთ დემეტრეს კმსახურება აი თურმე, —
თქვა კოტემ.

კოტა ხანს სიჩუმე ჩამოვარდა... თელომ ცეცხლი გააძ-
ლიერა... ლექსო, აქამდის განაპირებული, პავლებსა და თედოს
შუა ჩაჯდა და ზურგი ცეცხლს მიუშვირა.

— ბიჭებო! თქვენ ჩვენებიანთ მახარეს ხომ იცნობთ — აი
მეველეთაც რომ იყო? — დაიწყო ილიკომ — იცით, ევრე და-
ღონებული და ტანში მოშლილი რათ დადის? ერთხელ მახა-
რე წასულიყო ტყეში წნელის მოსაჭრელათ!.. ეტარებინა ავ-
სულს, ეტარებინა და ერთს დაბურულ ტყეში შეეყვანა... მა-
ლე ღამესაც მოესწრო და მახარე ვეღარ გამოსულიყო ტყი-
დან; იქვე პანტის ძირში მიწოლილიყო და ჩასძინებოდა...
ძილში თურმე ვიღაცის ხმა მოესმა... მოესმა, ბიჭებო, ხმა და
მახარე ლომივით ზეზე წამოვარდა... მიიხედ-მოიხედა და, რომ
ვერავინ შენიშნა, ისევ ისე მიწვა... მეორეთ თურმე კიდე მო-
ესმა ხმა... მესამეთაც... მახარე წამოვარდნილიყო ფეხზე დ, კი-
დევ-მიეხედ-მოეხედა და პანტაზე ერთი გრძელ-თმიანი დედა-
კაცი დაენახა... თურმე ეს დედაკაცი თმას ივარცხნიდა და
თან მახარეს ხელს უქნევდა — აქ მოდიო. ამას ძალიან შევში-
ნებოდა და პირჯვარი დაეწერა... დაეწერა პირჯვარი, ბიჭე-
ბო, და იმ დედაკაცს კანკალი დაეწყო და მერე ტირილსაც
მოპყოლოდა. მახარეს კიდევ პირჯვარი დაეწერა.

— სამჯერ უნდაო, აი პირჯვარის დაწერა, აკანკალებუ-
ლი ხმით წარმოსთქვა ლექსომ... .

— ე წიპრანა რომ კაცს ლაპარაკს არ დააცლის?! შეუ-
ტიეს ბიჭებმა... — მერე, მერე, ილიკო, თქვი გენაცვა!..

— დაიწერა, ბიჭებო, პირჯვარი და ახსენა გორის-ჯვრის წმიდა გიორგი. ალი იმ წამსვე გამქრალიყო და მახარესაც ეპოვნა გზა და წამოსულიყო სახლში.

— ი დინ-ძალლი, ის... როგორა ნდომებია ქრისტიანი კაცის შეცდენა!.. თქვა პავლემ. კიდევ კარგი, რომ პირჯვრის დაწერა მოჰვინებია, თორებ ის მახარეს წაახდენდა.

— ეგა თქვი და!! იმ სატიალოს როგორი წკრიალი ხმა ჰქონია!! თურმე ისეთ წკრიალ ხმაზედ გაპკიოდა, გეგონებოდა მეორეთ მოსვლააო, განაგრძო ილიკომ.

— უიმე დედავ! აქაც რო მოვიდეს, რაღა გვეშველება, თქვა ლექსომ.

— ისეთს კეტსა ვსდრუზავ თავში, სულ „ვაი დედას“ ვა- დახებინებ, დაუმატა თედომ.

— ბიჭებო! ჩართლაცა და აქაც არსად იყვეს ალი!! სთქვეს სხვებმაც და შიშისაგან ძაგლაგი დაიწყეს.

— ალი განა ამისთანა ადგილებში დადგება? სამების ნი- ში თავს დაგვყურებს, გაამხნევა თედომ.

ცოტა ხნს კიდევ სიჩუმე ჩამოგარდა... უეპრივ, სადღაც შორს მოისმა ყმუილი... შეშინებულმა ბავშვებმა ერთმანეთს შეხედეს... ლექსო სულ მთლათ დაღნა, დაიწურა და თედომ ჩამოეკონწიალა კისერზე.

— რაღაც ამბავია ჩვენ თავს — თქვა ილიკომ.

— ალი არი?.. მე მეშინიან... წამოილულლუდი ლექსომ.

— რისა გეშინიანთ? ვახსენოთ აბა წმიდა გიორგი, თქვა თედომ და ყველანი მოჰყვნენ პირჯვრის წერას.

მოისმა კიდევ ყმუილი... ესენი უფრო აკანკალლნენ... მე ველარ მომითმინა გულმა და თოფი გავისროლე... ძალლები საითკენლაც გაექანენ... ყველანი ფეხზე წამოდგნენ... ლექსო- კი თითქო მიწას მიეკრაო, ვეღარ დაიძრა ადგილიდან... მა- ლე ფეხის ხმაც მოესმათ და აქეთ-იქით ცქერა დაიწყეს... თითქო ხმაურობაც მოესმათ ახლო... რამდენათაც შთვარისა და ვარსკვლავების ნათელზედ შენიშნავდა კაცი — ვიღაც სულ ახლო მოვიდა და დაიძახა კიდეც: — ნუ გეშინიანთ, ნუ, მე ვარ... პალიკო... ილიკოს საძებნელათ დავდივარ! მანდ არის, თუ არა? ყველამ იცნეს, პალიკოს ხმა... ერთს წუთს ყველა-

უერი მიიღიწყეს... ლდქსო და ილიკო ჩაეკრენ გულში პალი-
კოს და ბიჭი იქნებოდა ვინმე მოგლეჯდა მათ მის გული-
დან... ილიკომ კრინტი-ხმაც ველარ დასძრა და არც ესმოდა
რაზედ ელაპარაკობდნენ, უეცრივ ცივმა ნიავმა მოგვებრა და
ბიჭების თვალებიდან შიშის ლრუბელი გადაყარა... გათენებუ-
ლიყო კიდეც... ჩემს თვალ წინ ეგდო ერთი უშველებელი ტუ-
რა, ჩემი თოფის მსხერპლი და ძალლებისაგან გაგუდულ-და-
გლეჯილი... საქონელიც აიშალა და ბიჭებმა „ოდელიას“ ძახი-
ლით გარეკეს იგი საძოვრათ... პალიკო და ილიკო დაიძრნენ იმ
ადგილიდან... მეც უკანასკნელათ გადავავლე ყმაწვილებს უძი-
ლობით ამღვრეული თვალები და მოვშორდი იმ არე-მარეს.«

ალექ. ნათაძე.

(შემდეგი იქნება)

მტკვარი, ჭოროქი და რილინი.

ამათ სათავეთა ბუნება და ხალხი.

(შგზაფრის დღიურიდან)

ხლა ბატონო, მაგლენი მონა საიდან არი
აფრიკაში? ან ჩათ უნდათ რომ ყიდულ
ლობენ?

— მაგას რა გამოცანა უნდა... მთელი
ცტრიკის შუაგული პატარ-პატარა სამთავრ-
როებათ არის დაყოფილი. ერთი ერთმან-
ერთში განუწყვეტილი ომი და შფოთი
აქვთ, კოჯილ წლივ ობობენ, ათასობით
ტყვე მოჰყაფთ და მონებათ ჰყიდიან. ხო-
ლო ეცროპიელები იმიტომ ყიდულობენ,
რომ პლატაციებში აძუშავებენ. როგორც
ცხენს, ხარს და სხვ... რა ვქნა! შენ ჩა-
ტომ ე მაგრე ხამათ ლაპარაკობ, დანიელ,
შენს დროულ კაცს უნდა კარგად ახსოვ-
დეს საქართველოში ბატონ-ყმობა!?

— ბატონ-ყმობა როგორ არ შახსოვს—
ქუთაისში, ქართლ-კახეთში რამდენჯერ მი-
გაჭრია თავადებთან ახალციხეური ნაკედი

ვერცხლის ნივთებით, „აუცრნის“ რო მოგახსენებენ, მაგრამ
თქვენ მონებს ბრძანებთ...

— მერე რაო, ყმა იგივე მონა არ იყო...

— მართალია ბატონო, მაგრამ ჩვენში ყმობა არ ვიცო-
დით...

— აი მაგაში-კი მართალი ხარ, დანიელ, თქეთა მხარე
ე. ი. ახალციხე, ანუ უკეთ რო ვსოქვაო, სამცხე-საათაბეგო
ოსმალებს რო ჩაუვარდათ ხელში (1685 წ.), ბატონ-ყმობაც
თავის-თავად მოისპო, რადგან ოსმალეთში ბატონ-ყმობა არ
არსებულა მის დღეში... მაგრამ მონები-კი უწინ ყველა სა-

ხელმწიფოში ჰყოლიათ, მაგალითად ინდოეთში, ჩინეთში, ასურეთ-ბაბილონში, ისრაილსტანში, სპარსეთსა და ოსმალეთში, ძველ საბერძნეთში, რომის იმპერიაში, რუსეთში, საქართველოში და სხვ... ერთხელ მეფე გიორგიმ, თამარის მამამ, მაგ არარატის კალთები მიარბია—მოარბია „აღილო ქალაქი ბრძოლითა და წარმოიღო ტყვენი და ალაფნი დიღნი, რამეთუ ტფილის ტყვე, დრამად ისყიდებოდა“. (იხილეთ ვახუშტი)

— ეგ თითო ტყვე როგორ მოდის, ბატონი? მაშ კაცი ექვს შაურად გაუყიდნიათ!..

— ეგ შენ იანგარიშე, დანიელ, და მე-კი ისტორიულ ფაქტებს ჩამოგითვლი. აი რას გვიმბობს გიორგი მეფის თანამედროვე მემატიანე, სამოელ ანელი:

„13 ივნისს 1163 წ- გიორგიმ მეორეთ აილო ქალაქი ანი და 7,000 მხედრით 1 აგვისტოს დამარცხა შაპი-არვენი, თუმცა ამას ჰყავნდა 30,000 ჯარი. ეს ჩვენ ჩვენის თვალით ვნახეთ... მარტო ტყვე აღიწერა 23.000, გარდა დახოცალთა, რომელნიც მინდვრათ იყვნენ გაბნეულნი...“

„21 აგვისტოს 1164 წ. მეფე გიორგიმ დაიჭირა ქალ. დოვინი, დაანგრია მუსულმანთა სალოცავი და ტყვეთ წამოიყვანა 60,000 კაცი“...

„ქართლის-ცხოვრების“ სიტყვით თამარ-მეფეს ვაჟი შვილი გიორგი რო მიეცა, 1030 მონას მიანიჭა თავისუფლება, გიორგის სადღეგრძელოთ“...

— უწინდელი დრო სხვა ცყო. დანიელ, და აკი დროს შესაფერათაც იქცეოდენ. ეხლა-კი აგერ იაპონელები ტყვე-რუსებს უკეთ უვლიდენ, ვიდრე თავიანთ საკუთარ მხედრებს. დაჭრილ-დაკოდილ ტყვე-სალდათებს და ღენერლებს თავგა-მოდებული უვლიდენ იაპონელი დოქტორ-პროფესორები. ეხლანდელ ადამიანურ წესით ვიდრე მტერი თოფ-იარალით გებრძოვის იგი მტერია, ხოლო როცა ხელიდან იარალი გავირდება, ის მტერი აღარ არის, მხოლოთ ტყვეა და მით უფრო დაჭრილ-დაკოდილ ჯარის კაცს რაოდ მტრობა შეუძლია, იმას მოვლა უნდა. ტყვე-ფიციურებს იაპონელები ჯერ ხმალს ართმევდენ, ხოლო ვინც პატიოსან სიტყვას მისცემდა აღარ გეომებითო, იმას ხმალს ისევ უბრუნებდენ და რუსეთისკენ

ուստիշմրեթցըն. այ աելա այցու գրու դալցա, հիմու դանոյլ, գրու աճամօնոծնուսա, լոմոնցոյրեթցնուսա. զատու, ծարծահռուսոծնան կալոթրունք նյու-նյու ալթիցն տացն, մացրամ, դանոյլ, ուր և մոմացոնքն ա, վարմութցոնց հու վունկացու վայու մունցն.

— Կայս, ծարոնու, լիքրու գալուցրեյլութց, ամ գրու շուն կապուս մասեահատ ացքեթաս նոյ օյալութու.

— մասեահռունք կո արա, դանոյլ, այ սայմե հռոցոր արու: հռոցորւ աճամօնութշնու, վունկացու վայու գարուսա մյուրե չցարս յոմեթուան. ցամարչացու անցրեցն, օյլութցն դամարւ շեցուլու ծնոն-ծնութցն ս, սկամեն մատս կայրւեթն (Վարչն), եռլու հապ շեցությունու ցալարիեթատ մուշութցն ան շոնուսկյուն և ծություն ոնաթցն. ամ նաժաւը կայրւեթն օւան, հռուս վունկացու ցամու ույցյութուն, մոխալ եղցն օւան. վունկացու ծարոնութցն ամուշացութցն մունցն պայլու սամնում և սայմե շուն. օցրութու մուշութ մուշութ վունկացու ծարութցն ան սամրատ. ցալութու-մոխա վունկացու ծարութցն աելալ ցամութցու ծարոնու-շունուան—մոխա եղցն օւան. և ու շիմա սբու յս պայլութու եղցն մոխաթրեթու կո արա. այ ծունցն օւութու մութրեցութցն մուշութցն. ցամարչացու լուսութցն, սրությունու մունցն պայլութցն, օւութու մութրեցութցն ալլութու մութութցն, հռուս սապ ցամութցն մուշութցն ոյ սբու, սեցա և գիտ կյուն օւան. ոյ հատ գոն լու, դանութ, վունկացութցն սայլութց մոխութցն անաթազցն, մացրամ արա—շեցութց ոյուս, հռութութ ամասապ ցամաթու.

— մերյ, ծարոնու, և հարու մոխուս առ սիրութու դամացյ ծանու...

— մերյ, մերյ, դանոյլ! յիշը վուլու հու շենուստանա ցաս նարուկութցն գարություն արացյու սիրամտ-հա. մերյ մունցնուս շեսաեթն կություն ցումնու և աելա-կո սիրություննա ամունու եալուս ցամութցն. աելա շեն յրու յ մաց մոխուս վասիրի սիրութց սալութությ ամլութու յուրատու, մուշութցն...

— մոխութ մոցաթեթցն օւութ: „աճամ սաութ օւուս հիւնու սիմ լութութ“?...

— չաշակեթշու, յրուս գութ վայու լութանց, մասեոցն օմլու-

რა შევკეტ-ბეგმა ფალავანლიშვილმა და ყველანი აღტაცებაში
მოგვაწვანა... აბა, დანიელ, ჰო თქო... ამღერონ...

გათავდა სადილი და მწყემს-ქურთის მეტად შესანიშნავი,
ნაციონალურ პანგზე სიმღერაც. ამის შემდეგ გაიმართა ცეკვა,
ძველებურ დაფა-ზურნაზე. ქალ-ვაჟთ ჩაჰკიდეს ხელი-ხელს,
ჩააბეს ფერხული და გაჩაღდა ნაციონალური, ამათი საყვარე-
ლი ცეკვაობა „ჩოფი“—ფეხებს ატყაპუნებენ, თან ფერხულს
უვლიან (ბიჯი უკან, ორი ბიჯი წინ). ტანს არხევენ ქალები
უფრო ზრდილობიანათ, მოხდენილათ, კეკლუპათ; ვაჟები-კი
ზოგჯერ გადაამლაშებენ ხოლმე. იმავე დროს ზურნის ხმაზე
დამღერიან ვაჟები და ვინც უფრო აღელვდება, უშვერათ
გაჰკიფის...

დავიშალენით...

ახლა, ჩვენი ყურადღება მიიქცია, ჩვენკენ მომავალმა
ორმა მხედარმა მგზავრმა, რომელნიც ჯერ თვალის მანძილზე
იყვენ დაშორებულნი.

II.

შავი ზღვის მხარეს, ცაზე რაღაც ამბავია,— ამბოხება,
ალიაქოთია, დასავლეთისკენ გადახრილი მზე ღრუბლებმა და
გვიჩრდილა, ასტყდა საშინელი ღელვა, აურ-ზაური: გაშფო-
თებული გოლიათი ღრუბლები ერთმანერთს დას-დასათ უტე-
ვენ, ღვევებივით იბრძვიან; მკერდს მკერდზე აჯახებენ, მათი
რახტის ცემისაგან ცა და ქვეყანა ზანზარებს...

— ბატონი...

— რაო დანიელ?..

— განა არა— დღეს მზე ძალზე იკბინებოდა. ხედავთ ცის
რისხება?..

— კარავში მობრძანდით, თორემ ქარიშხალი შეგაწუხებთ.
— ხედავთ, ბატონო, ელია წინასწარმეტყველი თავის სამ-ცეკ-
ნიან ეტლით დააჭინებს. წინ-კი ეშმაკები გაუხტიან, იღრიჯე-
ბიან, გულს უსიებენ. ბრაზ-მოსული ელიაც მათ ცეცხლის
შოლტით სდევნის, აჭერებს, ერეკება, შოლტავს. ხედავ, ხე-
დავ... რა საშინლად გაიელვა— დაიკლაკნა— ეგ ელიამ შოლ-
ტი გაჰკრა გაუტყულაშუნა!... .

— რათ დაგავიწყდა, დანიელ, ცხენებით-კი არა, მოსუკ
ცი ელიაც ეხლა ელექტრონის ავტომობილით დაგრძიალებს
კაეშნის გასაქარვებლათ. შენი ჭირიმე, ელექტრონი დააკლდე-
ბა თუ!?!... ღრუბლები იმდენად არიან ელექტრონის ენერგი-
ით გაელენთოლი, თუ გინდ ყოველ ცისმარე დღე ისრიალოს,
მაინც ელექტრონის ძალას ვერ გამოლევს.

ვეშაპი შავი ღრუბლები ჩვენკენ მოეშურებიან, მზეს გვი-
ბნელებენ. მოუხშირა ელვამ და ქუხილის ხმაც უფრო ძრიელ-
დება, გვიახლოვდება, მსხვილათ წამოწინწკლა. რამდენიმე წა-
მიც და ერთი ისეთი გაილვა, რომ თვალმა ვეღარ გაუძლო.
ის-კი კარგად შევამჩნიე, როცა ელექტრონმა რამდენჯერმე
ღრუბლებს გაჰკრა...

სულ რაღაც ნახევარ საათის განმავლობაში, სამყაროს
ლაბორატორიამ ყველაფერი ზედი-ზედ მოაწყო და მოგვივ-
ლინა: შავი და მძიმე ღრუბლები, ელვა-ქუხილი, ქარი-გრი-
გალი, ჯერ შხაბუნა და მერე კოკაპირული წვიმა. კორკოტე-
ლა და კანტი-კუნტათ სეტყვაც-კი გადმოისროლა, ამასობაში
ერთი საშინალი გაიკვა, დაიკლანა, დაიგრიალა, იჭექა, საღ-
დაც მეხი ჩამოვარდა და... ვამოიდარა კიდეც, ღრუბლებმაც
გადაიყირა — აღმოსავლეთისკენ გაიფანტენ, ყოველივე დამშვიდ-
და, ჩაჩუმდა. მთის ნაღარევებზე ნიაღვრის ნაკადულებიღა
ჩამოჩხრიალებენ, ხმაურობენ.

დასავლეთიდან გამოჩნდა მზე, ქვეყანას შუქი-სითბო მოჰ-
ფინა და მისმა სხივებმა შორს გაინავარდეს, ჩირალდანივით
აინოენ. მზის პირდაპირ, ნისლიან ცაზე, ორ ალაგას გამოჩნდა
უშველებელი რქალი, ორი მშვენიერი ცისარტყელა...

გარეცხილი, გაწმენდილი ჰაერი ჭექის მერე აზონით გა-
იყსო (მე რო მკიოხოთ გოგირდის სუნიც-კი დატრიალდა),
მთლად არე-მარეს სიცოცხლე და უკვდავება მოეფინა.

გამოდარებაზე მოგვიახლოვდენ ის უცნობი გეზავრებიც,
წელან, საღილის დროს რო შორით მოსხანდენ. ისე იყვენ გა-
წუწულნი, როგორც ლაზარე.

— სად მოგასწროთ მეხმა!? — იყო ჩემი პირველი კითხვა.

— ცხენები გადავაძით და ჩვენ-კი იძათ დავშორდით. ნაბ-
დებში გავეხვიერ და მიწაზე წავწეპით. —

— ხოლო პირველად რო გაიელვა — დაუმატა მეორემ —
დავიწეკე თვლა და ოცხე მეტი დავთვალე ვიღრე დაიქცედა;
ეს იმას ამტკიცებდა, რომ ელვა ჩვენზე შორს იყო და ჩვენ ც
უშიშრად გზას გამოვეშურეთ, მაგრამ როცა ელვის და ქუხი-
ლის შეა სწლ 5 თუ 8 დავთვალე, მაშინ-კი სასტიკათ მოვ-
თხოვე ჩემს თანამგზავრებს გაჩერება. ჩამოვხტით... ჩვენს ბედ-
ზე ღელე გვქონდა გასავლელი და აქ გავჩერდით. ასე რო არ
გვექნა, აქვენი მტერი, მეხი თავზე დაგვეცემოდა.

— ახლა?! ახლა ხო ხედავთ ამ შუვენიერს ცისარტყე-
ლებს — მივმართე მე — ხო სუნთქავთ ამ უკვდავების ჰაერს...
არა ბატონებო, თუმცა თავსხმამ შეგაწუხათ, ელვა — ჰექამ ში-
შის ზარი დაგუათ, მაგრამ... სამაგიეროთ ეს საუცხოვო სურა-
თი ბუნებიხა მთელს სიცოცხლეში სამახსოვროთ დაგრჩებათ.

— შენ რაღას სდეტ, დანიელ ხახამი!.. გეითხარ ეს ჭრელი
ცისარტყელა რიღას მომასწავებელია?..

— ეგ, ბატონო, თქვენც ყველამ იცით, რო წარლვნის
შემდეგ ღმერთმა ნოეს მოუვლინა: ამიერიდან აღარა დროს
აღარ იქნება წარლვნაო... .

— .

ახლათ მოსულებში ერთი აღმოჩნდა „პოდაცენი ინსპექ-
ტორი“, კახელი თავადი; მეორე მატყლის ვაჭარი და ყველის
და ერბის დამკვეთი — თბილისელი სოფაგარი და მესამე ქუ-
თაისელი. ჩივდარი ჯავახელ გლეხის თანახლებით.

ჩამოვჯექით კლდეზე — ნიაღვრისაგან გამოკვეთილ ტახტ-
ზე და მე და კახელმა თავადმა რუსული გავაბითა... .

— დანიელ ხახამ!

— მიბრძანე ბატონო... .

— ღმერთი იყოს შენი მმანანებელი... აი ამ კახელ თა-
ვადს უმაღლესი სწავლა მიუღია ხარკოვის უნივერსიტეტში,
სადაც ბუნების-მეტყველება შეუსწავლია, ჰოდა, სწორეთ რო
ღმერთმა გამოგვიგზავნა. მე და შენც ამისთანა სწავლული კა-
ცი გვჭირია. აი ამას ვთხოვოთ აგვიხსნას რაც ამ საღამოს
ცაში ამბავი მოხდა... .

— უკაცრავათ კი ვარ კნიაზთან, და მოსეზე ნასწარლი ხო
არ იქნება; მე კარგად ვიცი რო კნიაზს სიბრძნე სოლომონი-
სა წაკითხული არც-კი ექნება...

— ერთი თუ მოსეს რჯული გწამს ცოტას მოიცადე, რა
დროს სოლომონის სებძრძნეა.

ბუნების-მეტყელმა ბევრი აღარ გვათხოვნინა. ყაბალახი
გადიხადა, პაპირას მოუკიდა, რამდენჯერმე გულიანათ გაა-
ბოლა, ნაფაზი ამოიღო და... საუკხოვო ლექტორი აღმოჩნდა.

— ბატონებო! — დაიწყო თავაღმა — მეცნიერება გვასწა-
ვებს ჩვენი რომ ცისარტყელა ეგ სულ უბრალო თვალთახედვის
მოვლენაა აზმოსფერაში, და სხვა არაფერი. აი ამ წამს შემ-
დეგ სურათს ვხედავთ: ჩამავალი მზე, ალმაცერათ ჰაერში შორს
სტყორუნის ცის კამარისკენ თავის ცეცხლებრ სხივებს, რო-
მელთაც წინ ელობებათ წვიმის წინწკლები, (წვიმა სცრის).
სხივები წვიმის წინწკლებში, ნამის ცვარში იმსხვრევიან, ილე-
წებიან და უცხოთ, სამოთ გამოკრთიან იმ ფერადებით რა
ფერადებსაც თვით დიდებული მზე შეიცავს ..

„მაგალითად ჩვენი თვალი ეხლა მოქცეულია მზის და უ-
შუნა წვიმის შუა — ზურგს უკან მზე გვიდგია და წინ ცისარ-
ტყელა, ჩვენ ვხედავთ ცის კამარაზე გადაჭიმულ, ფერადებით
აღვილს ორ ცისარტყელას. ერთის ფერადები უფრო ძრი-
ელ ბრწყინავს, მეორისა-კი მკრთალათ მოსჩანს... გთხოვთ
მიაქციოთ უურადლება ჯერ. აი ამ პირველ რკალს, რომლის
ფერადებიც უფრო ძრიელ აშუქებს. აბა დავასახელოთ ფერა-
დების რიგი: აგრე ჯერ წითელი, მერე ნარინჯი, ამას მისდევს
ყვითელი, მწვანე, ლურჯი და იისფერი. ერთის სიტყვით ყვე-
ლა ის ფერადები გამოკრთიან, რომლებიც მზეს აქვს და რო-
მელიც ჩვენ შეგვისწავლია. აბა ახლა მეორე (ცისარტყელა) გა-
მოვიკვლიოთ, აგრე შაგ პირველის ზემოთ რო რკალია ხედავთ
მაგის ფერადების რიგი, პირველთან შედარებით, უკუღმა იწ-
ყება და მქრთალათაც მოსჩანან... მეცნიერთა სიტყვით, ძრიელ
იშვიათათ, ერთსა და იმავე დროს შეიძლება სამი ცისარტყე-
ლაც გამოჩნდეს ცაზედაო. მაგრამ, ბატონებო, აბა, იქნება ვი-
სმე გენახოთ ლამის ცისარტყელა?.. ვინ იყავით აგრეთი ბედ-
ნიერი?..

ამ კითხვაზე პასუხი გასცა ქუთაისელმა, რომელმაც აღ-
ტაცებით აგვიწერა მეტად დიდებული, მშვენებით აღსავსე ბუ-
ნების სურათი.

— უნდა მოგახსენოთ ბატონებო,— დაიწყო ქუთაისელმა.
— მე რო მოვლენას შეცსწრებივარ, რაც მე მაშინ სიამონება
ვიგრძენ, საიქიომდე გამყვება... მაგრამ საქმე იმაშია, შევძლებ
განა დაგიხატოთ იმ სურათის მეასედი მაინც... არა მგონია.

,,შუა-ლამე იქნებოდა, შეიძლება გადასულიც იყო. სოფ-
ლათ მივემგზავრებოდი ჯავხეთში... მე დიდი მოტრფიალე
ვარ ბუნებითა და მეტადრე ძრიელ მიყვარს სამყარო— ვარსკვ-
ლავებით მოჭედილი ცა და მისი აუწერელი სურათები. მი-
ყვარს პლანეტა კაშკაში— ლადლადი, ვარსკვლავთა მხიარუ-
ლი ცრმიმი, მათი შუქი და ნაზი დუმილი... შემოდგომის
პირზედ პირველად დათოვლილი აბულის მთა შაქრის თავი-
ვით ბრწყინავდა. ცას ებჯინებოდა, ღრუბლებთა ფერხულში
ჩაბმულიყო. მართლაც და ღრუბლებით თითქმის გავსილი იყო
ცის კამარა მთლად ამ სურათს აშუქებდა ცის მნათობი, სავ-
სე მთვარე. დაუბერა ქარმა, მთვარე ღრუბლებში ჩამალა, ზო-
გან-კი ცა გადიწმინდა. სწორედ ამ დროს წარმოშიდვა დაუ-
ჯერებელი სურათი— ცისარტყელა შუალამისას!... მთლად მო-
ხიბლული გავოცდი, გავშტერდი, მეშინოდა თვალის მოშო-
რება, ცისარტყელას მშვენიერი ფერადები მთვარის შუქში
კრთოდა, თან ცის კამარას ელფერს ჰყენდა, ელვარებდა, მაგ-
რამ ვერ წარმოიდგენთ რა გვარ გული მომიკლა ერთმა უზარ-
მაზარმა ხეპრე ღრუბელმა,— ალბათ შეშურდა ჩემი სამოთხიუ-
რი აღფრთოვნება და... წინ უშვერათ ამეტუზა, ცველაფერი
ჩამიქრო და ჩამიბნელა.

,,ჯავრისაგან გულ-მოსულმა მუჯლუგუნი-ლა წავკარ ჩემს
თანამგზავრს, და ცაზედ მიუთითე... მაშინ რა ვიცოდი თუ
ლამეც შესაძლო იყო ცისარტყელა.

მაშინ ლექტორმა აგვიხსნა:

— ეგ იშვიათი მოვლენა, ბატონებო, მოხდება ხოლმე
მაშინ, როდესაც კაშკაში მთვარე საწვიმე ჯანლს, ანუ ნისლს,
აშუქებს. უეჭველია ცველამ იცით, რომ თავის თავად მთვარე
სრულებით ბნელი სხეულია, მთვარესაც ისე აშუქებენ მზის
ცხოველი სხივები, როგორც ჩვენს ცოდვილს დედა-მიწას, მხო-

ଲାଦ ଠିକ ଗାନ୍ଧିସବ୍ରାତେବିତ-କି, ରମ୍ଭ ମତ୍ତାର୍ଥ୍ୟ ଡିଲି କାନ୍ଦା ମନ୍ଦିରଙ୍କ ଦିଲିଗା ସିପିଆକଣ୍ଠରୁ ଯାଏଇଲିବେ ନିଶାନ-ଚିହ୍ନାଳ୍ପିଲୋ. ମାତାପାତାମ୍ଭେ ଲୋ-
ମିଳି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସ୍‌ରୁ ଥିଲି କିଶାପ୍ରେସିତ କାରିଲି ଗାମନ୍ତିବ୍ୟୁଲିନ୍, —ଖେଳ
ମତ୍ତାର୍ଥ୍ୟସ ଅନ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅଧିକ୍ଷୁଭ୍ୟେକ୍ଷନ ଲାଭ ମତ୍ତାର୍ଥ୍ୟରିତାରେ
ମିଳି କିଶାପ୍ରେସିତ କିଶାପ୍ରେସିଲା ପିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା ନିଶାନାଳ୍ପିଲୋ କାରିଶି. ଚିଲ୍ଦା-
ଚିଲ୍ଦାପ ପିଲି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା ଲାଭ ପିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କାରିଶି. ରମ୍ଭା
ଚିହ୍ନାଳ୍ପିଲୋ ଶାଫର୍କିବାନି ମାଲା କିଶାପ୍ରେସିଲା କାରିଶି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା
କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା, ଅନ୍ତରେ କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କାରିଶି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା
କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା, କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କାରିଶି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା, ତା
ରମ୍ଭ ଥିଲି କିଶାପ୍ରେସିଲା କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କାରିଶି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା କାରିଶି କିଶାର୍ତ୍ତପ୍ରେସିଲା.

ପିଲି. ଏଲିକ୍ଷିତିଶ୍ଵିଲି.

(ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ ପାଞ୍ଚମିଃ)

365 ლ 0
მინიჭება

ჭ ვ რ ი ლ გ ა ნ ი.

ლონდონში ამ რამდენიმე წლის წინად შესდგა ამხანაგობა მოზრდილ ბიჭებისა, რომლის წევრებს ეხლა შეაღენს ათას კაცზე მეტი 14 წლითან დაწყებულ 18 წლამდის სწრაფლათ და შეგნებით ასრულებენ ეს ბიჭები ყოველს მინდობილებას, რასაც-კი კაცი მიანდობს.

ისინი ატარებენ სასეირნოთ ბავშვებს, როცა დედ-მამა მოუკლელათ არიან, დაარბეინებენ წერილებს, სწმენდენ წალებს, უჩვენებენ ქალაქის შესანიშნავ ალაგებს უცხოელებს, ემსახურებიან სუფრაზედ წვეულობის დროს, გადააჭვთ ავეჯი, როდესაც სახლიდან სახლში გადადიან და სხვ.

ზოგი ამ ბიჭთაგანი ნამყოფია ყველგან, მთელ ქვეყანაზე კუთხე არ გადარჩენია უნაში. ორი მდიდარი ინგლისელი დანაძლევდენ, რომ ერთი ამ პატარა ბიჭთაგანი წავა ლონდონიდან ჩიკაგოში, ნიუ-ორკში, ფილადელფიაში, წაიღებს აღნიშნულ პირებთან გარინებულ წერილებს და თავის დროზე დაბრუნდება ისევ ლონდონში. ტელეფონით გამოიწვიეს 14 წლის ჯერი, რომელიც მაშინათვე გაემგზავრა. მშვენივრად შეასრულა დაბარებული და დანიშნულ დროს დაბრუნდა. სანაძლეო გამგზავნა მოიგო. გაზეთებში დიდის ქებით იხსენიებდენ ჯერების და თვით ინგლისის დედოფალმა ვიკტორიამ ინახულა ეს მარჯვე, გამბედავი ბაგშვი და ძვირფასი საჩუქარიც უბოძა.

მეორე 14 წლის ბიჭუნას ვილლს ეგვიპტის ნაციონალურ ბანკის დირექტორმა დაავალა წასულიყო კონსტანტინოპოლიში და მიერთმია ოსმალეთის სულთანისთვის ძვირფასი საჩუქარი, დაფასებული 50000 ფრანკათ. ვილლმაც ჩინებულად ასრულა ეს დაბარება.

ერთმა შესანიშნავმა ინგლისელმა ექიმმა გაგზავნა პარიჟში ერთი ამ ბიჭთაგანი პასტერის ინსტიტუტში მიკრობებით სავსე შუშებით და იმანაც ჩინებულათ შეასრულა ეს მინდობილება.

ଅଲୋହିର ଧାରାପାତ୍ର.

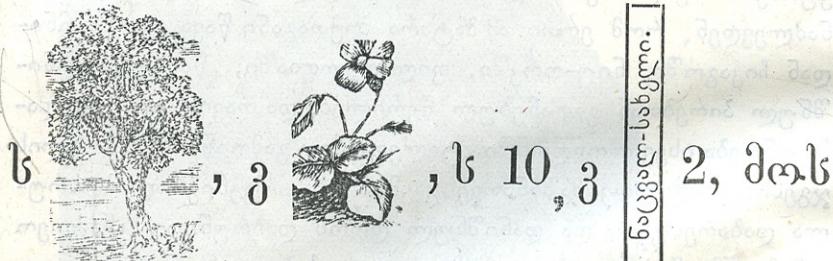
(ବିଜୁଳିକାନ୍ତି ଧାରାପାତ୍ର ପାତ୍ରକାରୀ)

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମୌସିନିଲ ବ୍ୟାଙ୍ଗରେ କୁନ ତିତାନ-ତିତାନ ବ୍ୟେତି ବ୍ୟେ
ଦାୟୁଷିତ, ଖରମ ସିତ୍ୟବ୍ୟେଦି ଗାମନ୍ତିରେ ଲା ମାତ୍ର ଫରାଳ ମଧ୍ୟ
ବ୍ୟେଦିରେ ଚାକିତବ୍ୟେଦି ଗାମନ୍ତି-ଗାମନ୍ତି କ୍ଷାଲାଜିତ ବ୍ୟେଦି ଗାମନ୍ତିରେ
ଗାମନ୍ତି, କ୍ଷାଲା, ଲାକା, ମଥି, ଦ୍ୟା, ବଦା, ଅତ୍ୟା.

୪ ୩ ୧.

ବାହିମ ତାରି ଦାୟୁକା.

ରମ୍ପଣ୍ଡିଶ୍ଵର.

Продолжается подписка на 1912 г.
Политическая общественная и литературная ежедневная
газета

годъ
(VII)

,Закавказье“

годъ
(VII)

Подписная цѣна:

Для городскихъ

подписчиковъ:

На одинъ годъ . . . 6 р.

На полгода . . . 3 р. 50 к.

На три мѣсяца . . . 2 р. 25 к.

На одинъ мѣсяцъ . . . 75 к.

Для иногородныхъ:

подписчиковъ

На одинъ годъ . . . 8 р.

На полгода . . . 4 р. 50 к.

На три мѣсяца . . . 2 р. 75 к.

На одинъ мѣсяцъ . . . 1 р.

За гравицу вдвое.

За перемѣну адреса городского на иногородный—1 р., съ иногороднаго на иногроздный—50 к.

Отдѣльный номеръ 5 коп.

Редакція открыта отъ 10 до 3 час. Редакторъ принимаетъ для личныхъ переговоровъ отъ 2 до 3 час. дня

Редакція и контора помѣщается въ Тифлисѣ, на Дворцовой ул., въ домѣ грузинскаго дворянства. Телефонъ редакціи № 971.

Открыта подписка на 1912 годъ

НА ГАЗЕТУ

,Закавказская Рѣчъ“

Подписная цѣна

Съ доставкой на домъ:

Въ Тифлисѣ.

Въ провинціи.

На годъ 6 руб.—коп.

8 руб.—коп.

” полгода 3 руб. 50 коп.

4 руб. 50 коп.

” 3 мѣсяца 2 руб.—коп.

2 руб. 25 коп.

” 1 мѣсяцъ — 75 коп.

-- 75 коп.

Отдѣльный номеръ 5 коп.

АДРЕСЪ: Тифлисъ, редакція газ. „Закавказская Рѣчъ“, Дворцовая ул. д. Сараджева.

Для телеграммъ: Тифлисъ, „Закавказская Рѣчъ“.

Редакторъ кн. Г. М. Палавандовъ.

Издатель Д. З. Горделадзе.

ჯ ე ჯ ი ლ ი

საქმაწვილო ნახატებიანი ქურნალი.

ოცდა ესამე წელი მარტი.

მიმღება ხელის მოწერა 1912 წლისთვის

გამოვა თვეში ერთხელ, ქურნალში ორი განეოფალება.
ბათ, პარაკებისათვის და მოხრდილთაოვანს.

ურნაღი «ჯეჯილი» თბილისში ედირება
± მან, ქალაქ გარეთ (გაგზავნით) 5 მან.

ნახევარი წლით 5 მან., ფალები ნომერი 40 კაბ.
ქალაქ გარეთ მართვებულებს შეუძლიანთ მიმართონ:

ქუთაისში—ისიდორე კვიცარიძეს.

ბაქოში ქალ. მართა კვიტაშვილს.

მიხაილოვში—ვლად. ჩიქოვანს.

გორში—ენ. თამარა თარხნიშვილს.

სამტრედიაში—რაფენ ნანგიშვილს.

თელავში—ენ. ნ. ჩოლოყაშვილს.

სიღნალში—ენ. ნ. ანდრონიკაშვილს.

ჭიათურაში ქალ. ჯაფარიძეს და —ნიკო წუწუნავას

გათუმში—მიხეილ კალანდაძეს.

ფორუს აღრესი: Въ тифлисъ въ Ред. Грузинскаго дѣтскаго
журнала „Джеджили“

რედ.—გამომცემელი ან. თუმანიშვილი წერეთლისა.

მიღება ხელის მოწერა 1912 წლისთვის

გაზეთ „თემატიკა“

ვასი გაზეთისა:

წლიურათ 2 ბ. 50 კ.

ნახევარი წლით 2 ბ.

სამი თვით 1 ბ.

გაცხადებათა ვასი:

პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი 15 კ.

უკანსკნელ გვერდზე 10 კ.

ტექსტის შუაგულს 20 კ.

სამგლოვიარო განცხადების ერთხელ დაბეჭდვა 3 ბ.

რედაქტორ-გამომცემელი გრიგოლ დიასმიძე.

რედაქციის და კანტორის აღრესი: Дворцовая, № 6,
ა. დ. ვ. Сараджева, Рел. газ. „თემი“.